

ქვეყნის ხმები

სოციალ-დემოკრატიული პოლიტიკური, მკონსოვიური და ლიტერატურული ჟურნალი.

კვირა 11 დეკემბერი 1927 წ.

რედაქცია და კანტორა რუსთაველის პროსპექტი, № 22, ოთახი 20. ტელ. № 23-87
ლია ყოფილ დღე, გარდა კვირ-უქმის, დღის 9-1 საათამდე.

№ 47

ჟურნალის შინაარსი

„ბრძოლის“ რედაქციას—ყარბი; ყოფ. მენშევიკთა შორის მომუშავე განყოფილება და მისი დარსებების წინააღმდეგ პირობებზე—ად. ხედავ; პოლიტეკონომიკის კონფლიქტის ნამდვილი მიზანი—ს. დლიაძე; რა სურს ემიგრაციას—თეო შენგელაია; „განაზარალებს“ და „უშეშოვებს“ დეკორაციები—ქ. ჭეიშვილი; საერთაშორისო ბაზარი

ზე მტუქობა და გერმანიით—ი. ნარსია; პატარა ფელეტონი—პროლეტარი; მინდიას ვასამართლება—დ. თორა დოსპირელი; წითელ თავშალს—ლეკა—ლიდანიც გზაჯვარედინს—მოთხოვნა—გრ. მავაფარიანი; ყოფ. ს. აღმ. მენშევიკების განცხადება; ბილიოგრაფია.

„ბრძოლის“ რედაქციას

Pro domo.

IX.

„ბრძოლის“ კალმონება „საწყალ პეტრეზე“ სწე-რენ:

„იყო—ყოფნას არ გტყობილობთ; არ არის — არ ყოფსასაც ვერ შეგიტყობთ“..
აბა რა საყადრისია ნუ თუ ეს ჯეტობებზე მართლა ფიქრობენ, რომ „საწყალ პეტრეს“ ასეთი დიდი პრეტენზიები შეიძლება ჰქონდეს!
აბა სად და როდის ეცალით დავით შარაშიძის და გრიგოლ ურატაძის ვილაც პეტრესა და ისიც „საწყალი“ პეტრესთვის?

დავით შარაშიძის უფრო სინტერესო საქმე ჰქონდა მუდამ, ვინმე ვილაც პეტრეს „შემზენვა“, ის მუდამ ღვინის სარდაფებში იძლეოდა აღმადრენს და თუ მას ოდესმე და ვისუფლავი დროც დარჩებოდა ბუნჯუვად. ეს ხომ ხომალტარის ან სხვა ვინმე კაპიტლისტის სამსახურისთვის იყო საჭირო. ჩვენი მკითხველისთვის ამბ. სანდრო გვირბაძის წერილის შემდეგ მიიწე ხომ ცხადია, რომ თუ დავით შარაშიძე და ვილაც ორივე მისთანა სოციალისტი არ აზნუნდა იაკო ხომალტარის, მისი საქმე ტუდით იქნებოდა: გადვიტლავი მუშები მას კოტაოდენ ჰქონს მოაკლუდენ და ეს ხომ დიდი უბედურება იქნებოდა ახალ ფეხ-აღმზული ქართული კაპიტალიზმისთვის!“

მაგრამ არც გრიგოლ ურატაძეს ჰქონდა თავი ისეთი, მეტი რომ არ ვთქვათ, უფროსად პროზაიკული საქმი-სათვის, როგორც არის „საწყალი პეტრეს“ შემზენვა.

გრიგოლ ურატაძე მუდამ დატვირთული იყო უდა-დედსი პარტიული და სახელმწიფო საქმეებით. მას რომ და-ეგისი ძვირფასი დრო ასეთ „პუსტიკაებზე“ დაეკარგა, სა-წამებელივან ს. დემოკრატი და რესპუბლიკა ხომ დაი-შრებოდა: პარტიის ლიდერების ჯაგები ხომ გაუტლუ-კავი დარჩებოდა და ეს ხომ უდიდესი უბედურება იქნე-ბოდა.

აბა ის, ვინც პარტიში ასეთ დიდ საქმეს აწარმოებ-

და, სად ეცალა ამ პარტიის ვილაც უშიშნელო წერის შესამზენვედ?

სამაგიეროდ, მოგეცათ ლენია, გრიგოლ ურატაძემ თავისი ხელობა ჩინებულად ციკად: ლიდერების ჯაგე-ბის რღვევაში მას ტული არ ყავდა.

მოგესტენებათ: ბატონის შეჯინებები ყოველივე საუცხოვო ნიჭს იჩენდენ ცხენოსნობაში: მარულში ისი-ნი ყველას გრბობდენ. მაგრამ არც ერთი შეჯინების არ გა-მოუჩინია ისეთი ნიჭი, როგორც გამოიჩინა გრიგოლ ურატაძემ!

შეჯინებები ბედაურებს ბუნებენ. გრიგოლმა ნოე ურატაძის უბრალო ჯამი, ხისგან გამოიჩინოა ჯამიც კი გააქენა და მერე როგორ გააქენა! ამ ჯამით მან ლონ-დონშიც წაბრინდა და ს. პარტიულ კონფერენციაზე.

მართალია, გურულ ამბანავებს ამისთვის გრიგოლ ურატაძე არ აურთევიათ, მართალია, მათ სხვა ამბანავებს მისცეს ამ კონფერენციაზე დასასწრები მანდატი. მაგრამ მოგესტენებათ, რომ მას პეტე რაც ეს ციკეთა და უსა-მართლობით სასტე მვეყანა არსებობს. მუდამ ასე იყო: ვინც ლიდერების ჯამის ტლუკას ხელობათ ვაიხიდა, ის ყოველთვის ყველაფერს შესტლებდა.

და გრიგოლ ურატაძე აბა რა სხვაზე ნაკლებ იყო, რომ თავისი ასეთი მდგომარეობით არ ესარგებლა? მახიც დასაკება ნ. თორაძისა ჯამს და მოკურცხლა ლონდი-ნისკენ, თბილისიდან ლამანშამდე ტრინი-ტრინიბო-მევიდა, ლამანში გასკურა და ლონდონში ფხავა მოა-ყენა.

აბა ასეთი დიდი კაცს პარტიის უბრალო წევრს, და ისიც ვილაც „საწყალი პეტრეს“ როგორ შენიშნავდა?

ეს ასეთა. მაგრამ სტორიული ტეშმობრება ვაგაი-ლებს თქვათ, რომ სიტყვებით: იყო — ყოფნას არ გტყო-ბილობდით, არ არის — არ ყოფნას ვერ შეგიტყობით“ (დავით შარაშიძისა და გრიგოლ ურატაძის ვაგბრეოლ შემოქმედების ნაყოფი არ არის. ეს სიტყვები გკუთვნის

განსვენებულ სილიბისტრო ჯიბლაძეს. ამ ვაჭბატონებმა ამ შემთხვევაშიც მათ თავის ჩვეულებრივი „პოლოგი“ გააკეთეს: სილვას სიტყვები, ავტორის დაკითხვაზე, მისა მართი შეუცვალეს და მე მიწყალობს.

ამიტომ საქრია მისამართი აღვადგინეთ და ეს სიტყვებით კუთვნილებებისამებრ გადავსცა.

სილვამ დაახლოვებით ამ სიტყვებით გაისტურა ევროპაში თავის ნებით გაევიგარანტებული გრიგოლ ურატძე:

საქმე ასე იყო:

როცა გრიგოლ ურატძემ მოსკოვის ქუჩაზე თავისი „კეთილშემნობა“ დიდი სახლი ეკლესიებთან აქცია და „მეგობრებით“ წაბრანტავ მოსურვა, მან იქ, ევროპაშიც რაიმე როლის თამაში მიიღწია. ამ მიზნით სილვას შეურთავა:

— მე ევროპაში მივდივარ. მანდები და რაიმე დავალება მიმეცით.

სილვამ ასე შეუთვალა:

— აქ ვიდე, რა გამოსადეგი იყავი? წახველ—რა დავაკეთებ? სადაც გინდა, იქ წვეთობი. აქაც ჯამის ტლაკია იყავი—იქაც იგივე ხელბოა განაგრძობი.

ეტყობა: სილვას ეს სიტყვები ბრძოლურობით დიდად მოსწონებოდა. მისთვის მისამართი გამოუცვლიათ და „საწყალ პეტრეს“ უღზავნიან.

კეთილ ინებონ „ბრძოლის“ კალმონებმა და კეთენი ლებისამებრ მიიღონ იგი, როგორც სილვას უქანასკნელი ანდობი.

„საწყალი პეტრეს“ მაგიერად კი მე მათ ასე მოვასხებ:

„ბრძოლის“ კალმონების „შენიშვნა“, არა შეიშინება მისთვის იმდენივე ფასი და მნიშვნელობა აქვს, როგორც პაროლის ჭებებში ფინიების წყავიწყავს თბილისში მცხოვრები პეტრესათვის.

„შენიშვნა — არა შეიშინებს“ საქმე პარტიაში თუ სხვაგან პოლის და ბოლის ამა თუ იმ დიდი კაცის გაუმების ტლაკით არა გაიზიარებს. დიდა ხანია ნათქვამია:

საქმეან შენმა გამოაჩინოს შენი!

თავს ტყულობა ნუ იწყებებ, ნუ აჩქარდებიან, ისტორია თავისას იტყვის. ვინც რა დავით, ვინ რა მოიქმედა, იმის კვალობაზე ეძიე მიიღებს.

უნდა ვიფიქროთ, რომ გახმობილებს „საწყალ პეტრესთან“ არავენ დაყენებს. მათ აქ დიდი დიდილი ქონდათ ლიბრების სამხარეოლოში, ალბათ, იქაც, ევროპაში, ასეთი ამბულა ექნებოდა.

ყოველ შემთხვევაში სიმშლით არ დიდად ცუდება: ნა სუფრას ყოველთვის იზივინან და მტეს არც თითონი მოითხოვენ. მტეს ჩვეული არ ბრძანდებიან.

ამით ვთავებ „ბრძოლის“ კალმონებთან ჩემს საკუთარ პერსონაზე წერასა და დაბარავს.

ბრძოლა ვისი მკითხველთან, რომ ეს უსაბოლოო საოპარო ასე გაიმტობებდა მაგარამ სანუგეშო ის დამარჩნია, რომ „ბრძოლის“ კალმონები ამის შმედვ მაინც გაანებებენ თავს ჩემს პირადობაზე წერას. ეს, ვიმეორებ, არავისთვის საქრია არ არის.

მაგრამ თუ მაინც და მინც თავისას არ დაიშლიან, კიდევ მომთხოვენ დამატებით ცნობებს ჩემს შესახებ. ამის შესაძლებლობა მათ ჩემს დაუხმობილად ექნება.

ამიტომ საქრია მიმართონ თავის საკუთარ შეფს ნოე ნიკოლოზის ძე ყორღანისა.

პკითხონ მეს:

ვინ არის „საწყალი პეტრე“, რომლის პარტიაში ყოფნას ისინი ვერა გრძნობდენ და პარტიიდან წასვლასაც ვერ იგრძნობენ?

თქმა არ უნდა. დღეს ნ. ნ. ყორღანია ჩემს შისახიბ კარგს არაფერს იტყვის. მაგრამ ისიც საკმარისია, რაც მან უკვე სთქვა „საწყალი პეტრეს“ შესახებ წარსულში. ახლან, როცა ის აქ, საქართველოში მუშაობდა...

და რომ ნოე ყორღანისას ასეთ აპუსტიკაებზე“ დრო არ დავაკუთვროთ, ჩვენ თვითონ დავამხარებთ მას ამ საქმეში.

ვინ იყო „საწყალი პეტრე“, რომელზედაც ასე მოვალე კოლოთი სწუენ დღეს „ბრძოლის“ კალმონები?

ნოე ნიკოლოზის ძე ყორღანია ვაგასუბენი:

ის პეტრე გელივიკოლი, რომელსაც თქვენ „საწყალი პეტრეს“ ეძახით, რომლის პარტიაში ყოფნას თქვენ თურმე ვერ ამჩნევდით და პარტიიდან წასვლას ვერ შეამჩნევთ, იყო ერთი იმ ამხანაგთაგანი.

რომელსაც ჩემთან ერთად მუშაობდენ და მოძრაობას ხელმძღვანელობდენ“. (რ. ნოე ყორღანია. ტ. I. გვ. IX და 306. თბილისი, 1920 წელ).

ყარბი.

სოფოლ მენაშვილთან შორს მოუხუბავი გაყაუვილავ და მიიღი დაარსვისი

სინასსარკი პრეზები

V.

თბილისის „მუშათა კომისიის“ მიერ შემუშავებული ინტერუქცია რწმუნებულთა კის სახელმძღვანელო

1. კომისიის მიზნია დაახლოვება მუშებისა ცუდილი მონსტრეკების და უპარტიოების) გუგუხების და მშრომელ ინტელიგენციის საქართველოს საქრიათა ხელი სუფლებასთან.

2. ამ მიზნის მისაღწევად საქრიათა სასტიკი იდეური ბრძოლა ავანტაჟობისა და იმ დამღუპველ იმედებთან, რომელსაც ემყარებოდენ არაღვგაყოფი პარტიები და მათ შორის პირველ ყოვლისა მწმვეციები და რომელსაც საქართველოს მშრომელი ხალხი მიიყვანა გამანადგურებელ შედეგებამდე.

3. ქართველი მუშაგლეხი და მშრომელი ინტელიგენცია უნდა ემყარებოდეს თავის საკუთარ ძალას და ამ ძალაზე ემყარებოდეს უნდა ეწყობდეს თავის ეკონომიური კულტურული და პოლიტიკური ადომინივების. არავითარი გარეშე ძალა, მით უმეტეს ევროპის ბურჟუაზიული და დემოკრატიული, არ არის ჩვენი დაშმხარე და მხსნელი. ჩვენი გზა საქრიათა ხალხის უღლებასთან გულწრფელი თანამშროლობაა.

4. უნდა მიღებულ იქნას ზომები, რათა არალეგალური მუშაობისა იქმნას მოსპობილი, ტყეში გასა-

წინა წერილში ჩვენ მკითხველს აღუთქვით „ახალი გზის“ პოლიტიკაზე მოლაპარაკება, მაგრამ სანამ ამ განახლებამ ვიდრე ვიტყვით, საქრიათად მოვიჩინა კვლავ დაუხმობი „მუშათა კომისიის“ მოქმედების და მისი სბოროტობა მოღუეფობაზე შეგატრით მკითხველის ყურადღება.

„მუშათა კომისია“ რასაკვირველია, არ წარმოადგენდა რაღაც განცალკევებულ პოლიტიკური პარტიის ორგანოს, რომელიც ისახავდა მოღუეფების ხელში ჩაღუნებას, მაგრამ იგი არ წარმოადგენდა უბრალო, შემთხვევით შეკლიწებულ ადამიანების ორგანოს, რომელსაც არ ჰქონდა რაიმე გარკვეული მიზანი, გარკვეული სამოქმედო პროგრამა.

„მუშათა კომისია“ და ის მსებე, რომელიც მის ირგვლივ იყვენ შემოკრებილი, იყო პოლიტიკურ, მისიერი ჯგუფი და როგორც ასეთი ისახავდა პოლიტიკურ მოქმედების მთლიან გეგმასაც, რომლის ცხოვრებამ გატარებას ის დაუეჯიბებით ცდილობდა. როგორი. პროგრამით განმდიდა „მუშათა კომისია“, როგორი სამოქმედო გეგმა დასახა მან მიზნით? ამ საკითხზე ვადაპირობლ პასუხს ვაძლევ, ის ინსტრუქცია, რომელიც „მუშათა კომისიის“ და უღზავნა თავის რწმუნებულებს სახელმძღვანელოთ:

ლი ხალხი შერეგებულ მთავრობასთან, რადგანაც ერთი და მეორეც ხელს უშლის მშრომელ ხალხს მშვიდობიან მუშაობას.

5. გაბეჭდილ და დატურიდებულ უნდა მიეთითონ მთავრობის ადგილობრივ წარმომადგენლებს, თუ რომელი მათი აგებრი არღვევს ვანანს და აწუხებს თავის უკანონო აგებრიდებით ვლუხებს და მუშებს. ეს უნაყოფი თქვენი მოქმედებით არა ნაკლებ შეუწყურეს ხელს მთავრობასთან დახალისებას.

6. დღეს არალეგალური პარტიები ცდილობენ გამოიყენონ ლეგალური სამუალებებით სახეობა მთავრობის წინააღმდეგ საბრძოლველად. ასაკაც უნდა შეებრძოლოთ ისე, როგორც არა ლეგალურობას.

7. ბრძოლა მავნე ნაციონალიზმთან. ამ უკანასკნელს არაფერი საერთო არა აქვს მუშათა კლასთან და ის დააღუპავს მუშათა კლასის ინტერნაციონალურ მიმოქრობას.

8. ფართო აგიტაცია ახალგაზრდა მარქსისტებსა და უპარტიო ქალთა შორის.

9. ვინც აღიარებს ამ პლატფორმას, მოახდინეთ მითი რეგისტრაცია.

10. ვინც ამ პლატფორმაზე დადგება და შემდეგ ისტერებს თავის შეგნებით შესვლას კომუნისტურ პარტიაში, ამათ რეგისტრაციას მოახდინეთ ცალკე-ეს იქნება ყოველდღიური სამუშაო.

კომისიის თავმჯდომარე B. მანანავილი.

მდივანი გვირაძე.

ეს ინსტრუქცია წარმოადგენს იმ პროგრამას, რომელიც „მუშათა კომისიამ“ თავის სამოქმედო გეგმად მიიხსია. ამ ინსტრუქციის უკვლავური ნაწილია. „მუშათა კომისიას“ რა თქმა უნდა პირველ ყოვლისა ანგარიში უნდა გაეწია იმ გარემოებებისათვის, რომ ქართველმა მენშევიკებმა აენატორის ხორარუმებში გააბეს ქართველი ხალხი. ყოფილ მენშევიკ ბრძოლებს, რომლებმაც თავის საკუთარ ტყვეზე განიცადეს ამ აგვისტოს აენატორის მთელი სიმძვინვარე, უნდა ავიხილოთ თვალს ქართველი მშრომელ ხალხისათვის, უნდა დავანახოთ მისთვის, რომ მას შემდეგ, რაც საქართველოს მენშევიკურ პარტია არალეგალურ დემონსტრაციებზე გადავიდა და ევროპაში განხორციელდა მისი ყოფილი ბელადების დირექტივების ცსოვრებაში გატარება იქნა, ის გადაიქცა ქართველი ხალხის, დამოუკიდებელი პარტიად. რომ ის ყოველთვის ცდილობდა და ცდილობს საქართველოს ტერიტორიაზე აენატორის ცეცხლი დაიბნოს და ქართველი მშრომელი ხალხი შიგ გაახვიოს...

პარტიულ და ვისთვის იყო საექვე, რომ ს. ს. დ. პარტიის ბელადები ანგარიშ და ვალდებუნი დადგენ იმ გზას, რომელიც მათზე გაცემული იქნა არჩივს სომხის დაწესაქვეყნება და რომელსაც უწინ უარდანი და მისი ამხანაგები უარყოფით განკრძობდნენ.

სამართა მოვიგონოთ, რომ ან. ყარბაბა თავის „წითელ წიგნში“ სულ ერთიანად აკანაბრა დანსაცუტურის ჩივილი და ტაქტიკა ოსმალეთის ჯარებში. ამ წიგნს ჰქვია აქ იმტორე ვახაჩიანი, რომ ყარბაბი იმ დროს, როცა ეს წიგნი დასწერა ს. ს. დ. პარტიის ოფიციალური პუბლიცისტურ იყო. კიდევ მეტი: ამ დროს „წითელი წიგნი“, როგორც პარტიის ყველა ლიდერების მიერ, ისე მეუღ პარტიის მიერ დიდად მოწონებული იყო. ეს ასეც უნდა ყოფილიყო, რადგანაც დასახლებულ წიგნში ავტორმა ფაქტებით ხელში დამატკიცა ის ფაქტი, რომ დაწესაქვეყნების პოლიტიკად დაღუპა სომხების ხალხი. ყარბაბის წიგნი მაშინ პარტიის აზრი იყო.

მავრამ დრონი იცვლებოდა ს. ს. დ. პარტიის ბელადები დანსაცუტურის დროში გამოდიან. წმინდა დაწესაქვეყნების აენატორის ქსელში ხვედენ ქართველ მშრომელ ხალხს. ქართველი რევოლუციონერი მეშები ვერ შეუძლებდნ თავის ყოფილ ლიდერებს ამათ პოლიტიკის დ. ტაქტიკის. ს. დ. ყოფილი წევრები ჩამოშორდა თავის პარტიას, მან შექმნა თავისი საკუთარი ორგანო „მუშათა კომისიის“ სახით, რომელსაც დაეკავა გადაწესაქვეყნება.

ქართველი მენშევიკების წინააღმდეგ შეურიგებელი ბრძოლა.

„მუშათა კომისია“ ენერგიულად შეუდგა ნაციონალ-მეოვლიანობის ასრულებას... მან შეურიგებელი ბრძოლა გამოუცხადა საქართველოში ს. დ. არალეგალურ მუშაობას. ჩიტრამ? იმტორე, რომ ს. დ. პარტიის არალეგალური მუშაობა ებრძოდა რა სამე. წყობილებას, ხელს უშლიდა იმ სოციალისტურ და ნაციონალურ ადმინისტრაციას, რომელსაც საქართველოში აწარმოებდა კომუნისტური პარტია, ამბობდა საქართველოს სოციალისტურ გზას და ლუბავდა ქართველ ხალხს სასოციალისტურ ინტერესებს.

არალეგალური პარტია, რომელსაც არა აქვს დასაყრდენი ბაზა საქართველოში, ვინაიდან სოციალისტური და ნაციონალური საკითხები კომუნისტურ პარტიაში სავსებით გადასწრა, არალეგალურ პარტიას, თუ ის განსაკუთრებით სოციალისტურ ხასილითა და დროშით გამოადის როგორც ქართველი მენშევიკი, რა საფუძველი აქვს დღეს ჩვენში? როგორ შეძლია ებრძოდოს კართულ კომუნისტურ? რომელ საკითხს შეუძლებს მენშევიკისმა, ის ბრძოლა სხვა მის მომად „სოციალისტურ“ პარტიას ბრძოლა მიცეს კომუნისტურ პარტიას? სოციალისტური თუ ნაციონალური? ანც ერთში! მენშევიკი იმ დღეს არავითარ წინაწყალს სოციალისტური პარტიისას არ ატარებს. ის უბრალო წყრილი-ბურჟუაზიული და ნაციონალისტური პარტიაა. შოთლიგაიერი ნაციონალიზმის მატარებელი და მეტი არაფერი. ის დღეს საქართველოში თავის ფრთხია კვეშ იკრებს. კონცტრაციის უშეცხვად ყველა უმცაოეული ელემენტის, რომლებსაც არ შეუძლიათ შეურიგდნ საქავთა ხელისუფლებას, რომელსაც სამდიდომოდ დასაბამია იხიან, როგორც პოლიტიკურად, ისე ეკონომიურად... აქედან იქნება ყოილა ამ უკმაყოფილო პარტიების პარტიები, რომლებიც მებრძოლა მენშევიკის მეთაურობით ებრძვის კომუნისტურ პარტიას...

„მუშათა კომისიის“ ინსტრუქციის მესამე მუხლში ეკითხვობოთ: არავითარი გარეშე ძალა, მით უმეტეს ევროპის ბურჟუაზია ან შეიძლება იყოს წყენთვის დამხმარე და მხნეული...”

სრულიად შარიალია „მუშათა კომისიის“ დასკვნა, ევროპის სახელმწიფოებისთვის საქართველოს საკითხი სულაც არ არსებობს. ვინ არ იცის დღეს, რომ ევროპის „განათლებული“ სახელმწიფოები მრავალ დიდ და პატარა ერებს ფლობენ და საექსპლოატაციო სავნად ჰყავთ გადაქცეული. ისინი ყველგან ადონიანობის ხალხებს, იტაცებენ მათ სიმდიდრეს, ატყვენ მათ ქვეყნებს თავის კოლონიებთან: ყველა ეს ერები და მათი მიწა-წყალი დღეს „განათლებული“ და თავისუფალი ბურჟუაზიული ევროპის საწველ ვურად არიან გადაქცეული. და თუ კოლონიალური ხალხებმა თავის ფუნქციის დაცე მოუწოდონ, ამისთვის მათ სისხლის მორეში აღზრბენ „განად კულტურისთან“ ევროპის სახელმწიფოები. ვახსენეთ ინგლისის კომუნებმა ჩინეთში, საფრანგეთის მოქმედება მაროკოში და მრავალი სხვა.

ყველაათვის ცნობილია, რომ ევროპის იმპერიალისტური პოლიტიკა ახალმუნებში არის მტკიცებული, რომ ის ახალმუნებთან ეხილება ყველა იმ ნედელ მხალას. რაიც საქავთა კაპიტალისტური წარმოებისათვის, თვით კოლონიალური ქვეყნებში კი ქმნის მხოლოდ მუუბუქ კაპიტალისტურ წარმოებას და სისტემატორად ახადგურებს ნედლი მხალის მხრივ კოლონიალური ქვეყნებს. იმპერიალისტური რუსეთის პოლიტიკა ჩვენში სწორედ ამ მხრივ იყო და ამიტომაც „მუშათა კომისია“ სამართლიანად უარყოფს ევროპის ეკონომიურ ოკრეენტაციას.

„მუშათა კომისია“ სამართლიანად იტარებს, რომ ქართველი მუშა-ვლხები და მშრომელი ობლოგენიკა უნდა ეყრდნობოდეს თავის საკუთარ ძალას და ამ ძალაზე დაყრდნობილი უნდა აწვიოდეს მუშაობას თავისი

ეკონომიურ- კულტურულ და პოლიტიკურ აღორძინებისთვის...

ესეც სრული შემხარბტებაა. არასოდეს — საქართველოს არ მჭირდება ისეთი ობიექტური პირობები თავის ეკონომიურ და ეროვნულ კულტურის განვითარებისათვის, როგორც აქვს დღეს, როცა აქ, საქართველოში განმეცხებულია სამკათა ხელისუფლება, როცა საქართველო, როგორც სრულფუნქციონირებელი წყვი, შედის ფედერალურ მთავრობაში, როცა საქართველო ფინანსურად დასულება გარეშე იმპერიალისტური ძალების თავდასხმისაგან, როცა თვით საქართველოში ყურება საფუძველი იმდესტრალიორ წარბოების სოციალისტურ პრინციპებზე. დიას, ეს აღორძინება დღეს ფაქტად და ამას მხოლოდ დღე ამჩნევს ის, ვინც ძალით იბრბავენს თვალებს, ახ არ სურს ამ შემხარბტების დახანვა.

ქართული შრომობელი ინტელიგენცია დღეს სასუბითი ჩამბოლება სახელმწიფოს აღმშენებლობაში, ის პატრისნათ და ერთფუნქციონირებელი შემუშავების ქვეყნის საერთო დღეობით, რა თქმა უნდა არის გამოწვეულიც. არიან ისეთებიც, რომლებიც ვერ ურთავდებიან პროლეტარიატის ხელისუფლებას და კიდევ იცხებენ „შოინიზმის განხრობებით. რაც შეეხება ქართველ მუშებს და გლეხებს, ისინი ისტორიულად შეგზარდენ რუსეთის მებრბოლ პროლეტარიატს. რუსეთის ხალხთან ერთად მუდგარი ბრბოლით დაამარცხეს რუსეთის თვითმპყრობლობა და დღეს ისინი გვერდში უნდა უდგან იმავე რუსეთის ხალხს. ისინი ერთად უნდა იყვნენ ქორში და ღლინად და ეს სულაც არ არის შეუძლებელი მაკარბანგეი, არამედ ეს არის სოციალად ბუნებრივი ნაკვეთი. ქართველი მუშა და გლეხი, როგორც წარსულში ერა ბედში მყოფი, როგორც ერთი მიზნისთვის მებრბოლი, ერთად უნდა იყვნენ, როგორც პოლიტიკურად, ასე იდენტურად თავისი მომე რუსეთისა და სხვა მოკავშირე ერების შრომობელი კლასისათვის. ყოველი მუშაეი იმ მუშები და გლეხები იმბიტომ არ დადგენს საბჭოთა პოლტეორიზმზე, იმბიტომ კი არ მიიღებს ამდენს სპირითი პარტიის, რომ ამას უკანახანდა რეალური მოსახრბება, რეალური პოლიტიკა, არამედ იმბიტომ, რომ, სოციალისმის და რეალეოციის გამარჩევეებაში თუ დამარცხებაში ისინი სამკედრო-სასიკოციალბო არიან და ინტერესებულნი. რეკვილიციისა და სოციალისმის დამარცხება ნიშნავს დამარცხებას როგორც სოციალისმის პროლეტარიატისა, ისე ქართველი შრომობელი ხალხისა.

აი, როგორ უნდა გაიგონ ყოფ. მენშევიკ გლეხებისა და მუშების სამკათა პოლტეორიზმზე დღეობა ჩვენმა მტერმა და მოყვარემ.

„მუშათა კომისია“ თავის ინსტრუქციის მუშვიდ მუხლში განაცხადა „ბრბოლა მაცნე ნაციონალიზმთან. ამ

უქანსკენლს არაფერი საერთო არა აქვს მუშათა კლასთან. ისინი პირიქით, დასუფუველი არიან მუშათა კლასის ინტერესებისათვის ბრბოლისათვის“.

იქაც ელმენტრული შემხარბტება აღიარებს „მუშათა კომისია“. არც ისე დიდ ხანია მას აქვთ, როცა ეს შემხარბტებად მიიღეს ს. ს.-დ. პარტიასაც, მაგრამ ეს ოდესღაც სახანამოდ მინერული შემხარბტებად დღეს დაეინყებულა აქამდე ამ პარტიის ყოფილ ხელმძღვანელებს, რომლებსაც ურცხვად მუყუკავთ ბლოკი ქართველ ნაციონალისტებთან და თავისი მოქმედება სულ ერთიანად დადავებულ ნაციონალურ სუერობში.

საქართველო იღუბება, ის დაღუბეს მოსკოვის ოკუპანტებმა. აი, მათი ერთად ერთი არგუმენტაცია, რომელმაც დიდი ვასაველი მოიბოვა ვასულ პერიოდში და რომელიც საფუძველად დაედო 1924 წლის ავტორიტის ავანტიურას.

ამ დაბალო დირბებულების მდგომარეობამ დღეს უკვე დაეკარგა თავისი ძალა. დღეს ეს ყოვლანია-რამისმოკლის მიერ მოპოვებული ზღაპარი არავის სურავ; რადგან კენელასთვის ამჟამად და ნათელია, რომ კომუნისტურმა ხელისუფლებამ საქართველო და ქართველი ერი დაეყენა კულტურულად და ეკონომიურად აღორძინების გზაზე. ხემოსტენებელი ზღაპარი დღეს ჩვენში ვასავალი პოულის მხოლოდ იმ გვეგულში, რომლებმაც დაეკარგა თავისი პრივილეგიური მდგომარეობა და ამიტომ მტრულად არიან განწყობილი სამკათა ხელისუფლებისათვის და რა ვასეკიანია, რომ ხელისუფლებებისად მტრულად განწყობილმა გვეგულებმა მოიმიკონ ის, რასაც თვითონ სთვნიან. ჩვენთვის ამჟამად, რომ ქვეყნსად არ ახლებობს ისეთი ხელისუფლება, რომელიც თავის მოსისლე მტერს მტრულად არ მოეგებოს. მოიგონებ თუ როგორ იქცეოდა ასეთ შემთხვევაში თვით ყოვლანია მთავრობა. ვახისნეთი ოსეთის დარბევა, ლხინოების გლეხების კანონზღვრულად გამოუხადება, სეკასა, ზუგდიდის და სხვა მახრბების ავლებმა. ვანა აფხაზეთელი კომუნისტებს მოეკატრულად და ლომბინებლად ეყურებოდ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა?

„მუშათა კომისია“ ინსტრუქციაში ნათქვამია: „ვინც ჩვენს პოლტეორიზმზე დადგება და შემდგ მოისრუტებს კომუნისტურ პარტიის შუესელს— იმითი რეგისტრაცია ცალკე მოხალბეთი“.

დაიას, ვინც შესვლას მოისურვებს თავის ნებაყოფლობით, მენშევიკური იდეოლოგიის რევიზიისა და ვადფასებების ნიადაგზე, ვინც უიკავისებს კომუნისტურ სოციალისტეოლოგობას. მას ს... უნდა ეძლევა შევიდეს კომუნისტურ პარტიაში.

ალ. ხელოძე.

პოლონეთ-ლიტვის კონფლიქტის ნაგზირი გიზანი

ერთა ლივის მორბივი სესია მუდგდა პოლონეთ-ლიტვის კონფლიქტის განხილვაში. ვერბისების გარეშე საქმეთა მინისტრების განმარტობით „დღე სახელმწიფოებმა ურთიერთ შორის შეთანხმებით ვადამწვეტებს წარუდგინან ლიტვის დეკლარაცია პოლონეთთან სოამარი მდგომარეობის შეწყვეტის შესახებ. რაც შეეხება დემოკრატიული და საკონსული ურთიერთობას, მათი აღდგენის მოთხოვნა არ არის წამოყენებული დეკლარაციაში“.

თავის სრული ლიტვის მთავრობის თავმჯდომარე ვოლდემარას მოთხოვნის ერთა ლივის მიერ კომისიის დანიშნებას პოლონეთისა და ლიტვის ჯგერბის დახანაკებაში უქანსკენლად მომხარევი ვოლდემარას გამოსაკვეცავი პოლონეთის ტერიტორიაზე ლიტვისადმი მტრულად განწყობილ ბანდლებს ორგანიზაციის შეწყვეტება და კომისიის შედგენა იმ პირობების გამოსაკვეცვად, რომლებსაც ვანიცელი ვილნოს რაიონის ლიტელი მოსახლებობა ეწმობიდა, რომ ერთა ლივაში ყოველგვარი საკითხები სრულდება იმ სახელმწიფოს სასარგებლოდ, რომლის მხარეშიც არის რეალური ძალთა განწყობილება და უნ-

და ვიდებოქით, რომ პოლონეთი, როგორც ძლიერი სახელმწიფო პარტია ლიტვასთან მუდგობით, ადვილად მიიღებდა თავის მიზანს, მთავრებურს პოლონეთის „ხურავ უქანსკენლად ერთა ლივის ფაქტური ბატონ-პარტიანი — ინგლისი. აღბათ ამით აიხსნება ის ვარბეობა, რომ, როგორც მტრებუნების ვანცხადებლდენ სჩანს, ერთა ლივა მომდინარე სესიაზე არ აბრბებს ამ კონფლიქტის სამართლო მოგვარებას და კმაყოფილდება მხოლოდ დროებით შეწყველას იმ შეწყვეტული ურთიერთობა, რომელიც არსებობს ამჟამად პოლონეთისა და ლიტვას შორის.

თავის მხრივ პოლონეთის მთავრობა ინგლისელი იმპერიალისტების კანონებით წიათამაშებულნი ულტრამატორად მოითხოვს ერთა ლივისაგან, რათა ამ უქანსკენლად პოლონეთის სასარგებლოდ ვადამწვეტებს პოლონეთ-ლიტვის კონფლიქტს, წინააღმდეგ შემთხვევაში, მხოლოდს კი იმუტებდა იაზილის საშუალებით ვანსარიციელი თავის ზრბებში, რის შესახებ ვამოტონიო დიდებულნი ვილნოში მომხდარ უქანსკენლ თათბირზე

საბჭოთა ხელისუფლება როგორც ერთი დამყველი მშვიდობიანობის და აგრეთვე უპირისპირად დანიტრესებული პოლიციის - ლიტვის კონფლიქტით, ვინაიდან ეს კონფლიქტი უშუალოდ საფრანგეთს ეხება, საბჭოთა რესპუბლიკების მშვიდობიანი აღმშენებლობისათვის, შეუძლებელი იყო უზრუნველ მთავრობის როლის დანიშნოიყო და ამიტომ საბჭოთა მთავრობის მიერ პოლიციის მთავრობის თავის დროზე გადაცემა გამაფრთხილებელი ნიშნა, რომელშიაც გამოთქმულია სურვილი, ყოველგვარი სადაო საკითხები, რამდენადაც სტრუქტურული არ უნდა იყოს ის, გადაიხადოს მოლაპარაკების გზით.

საბჭოთა მთავრობის გამოცდილ ამ უპირისპირად დიდ შთაბეჭდილება მოახდინა ევროპის სახელმწიფოების საზოგადოებრივ აზრზე, მან იდრა სამსახური გაუწია დღევანდის მშვიდობიანობის შენარჩუნებას. მაგრამ პოლიციის მიერ კონფლიქტის არსებითი მხარე მართლაც ლიტვის დაპყრობის სურვილით როდეს განისაზღვრება. მისი მიზანი გაცილებით უფრო ღრმაა.

ჩვენ ზეით აღვნიშნეთ, რომ პოლიციის მთავრობის ამ კონფლიქტში აქვს მისი და ზურგს უშვარებს ინგლისის იმპერიალისტები, რომ ეს სრულ უპასუხიერებას შეადგენს, ამის საშავალით დადასტურებას წარმოადგენს გზით „ნოვეტა“ № 4 დეკემბრის ნომერში მოთავსებული ცნობა, გადამოხედილი „ბერლინის ტაბლეტი“-დან. ისინებრეც განვიხილეთ მოქ. შეფერვა ერთად პოლიციის ლიტვის კონფლიქტს და სხვათა შორის, სწერს: „ლიტვის საკითხის განხილვის დროს არასდროს არ უნდა დათხოვიყო ინგლისის დანიტრესება და საკითხის, ამის წინადა ინგლისის ერთად ავტორიტეტულმა მოღვაწემ განაცხადა, რომ ინგლისის დანიტრესებულთა ძლიერი პოლიციის არსებობაში. ასეთი აზრი მაგრად გაუფრთხილდა ინგლისელ დიპლომატებს საბჭოთა კავშირთან ურთიერთობის ჩამოშლის დიდებამ“.

საბჭოთა კავშირის მშობრივი ხალხისათვის გერმანული უფრანკოსიტის ზემოქმედებითი განცხადება, თუმცა ახალს არაღერის შექცავს. დიდა ხანა ამ მასშტაბისთვის ცნობილია ინგლისელი კონსერვატორების ინტრიგები პროლეტარიატის დიქტატურის წინააღმდეგ, მაგრამ ის მთავრად დამახასიათებელი იქნება, რომ ამის ამზობა ბურჟუაზიული კავშირის უფრანკოსიტა.

ვილნაში წარმოადგინა ერთადერთი შეუცვლელ პუნქტს პოლიციის მიერ ყოველგვარ საბჭოლო მოქმედების დასაწყებად საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ — განაგრძობს მოქ. შეფერვა, მაგრამ თვით ვილნის რაიონი კარავს ყოველგვარ შიშვნელობას უტრიტორიით, რომელიც შედის მისი გაილენის სფეროში. ასეთ ტერიტორიაზე შეიძლება იყოს მხოლოდ ლიტვა. ინგლისს არ აქვს არაერთი საბჭოთა არ განაგრძობს თავისი უპირატესი ინტრიგები მოსკოვის განცალკევებისათვის. ამის გამო რამდენად ფართოა ბურჟუაზიული დასავლეთ ევროპასა და საბჭოთა კავშირის შორის, მით უფრო ხელსაყრელია ინგლისის გეგმებისათვის. ამისთან დაკავშირებით, ინტრიგის მოკლებული არ არის იმის აღნიშვნა, რომ, რამდენადაც კვირის წინდებ ინგლისის ინტრიგებით მოხდა დასავლეთ სახელმწიფოების „კოლექტიური გამოსვლა“ ყოველწინა, რომელიც უნდა იქნება საშინო ხასიათს. გერმანიასაც მისცეს წინადადება შეერთებულად ამ ნაშრომს, მაგრამ საჭიერ განსაკუთრებითაა წინასწარი მოლაპარაკება. ვილნაშია, რომელიც ამის უნდა ესტუმრა რომს, პირდაპირ განუცხადებდეს, რომ ყოველგვარი თანაგრძობის მოუხდევად ფაშისტურ რეჟიმისადმი, რომელიც დამყარებულია ლიტვაში, იტალიის სტრუქტურული საფრთხის დადღომის დროს მიზანძებს ინგლისს“.

გერმანიის უფრანკოსიტს ამ განცხადებებთან ნათლავ იტრეკვა, თუ როგორი სტრატეგიული საფრთხე მოვიდის მშვიდობიანობის საქმეს, თუ პოლიციის შესაძლო თავისი ზანაყების განხორციელება და დაპყრობა ლიტვის ტერიტორია. საკითხი ეხება არა ამ პატარა სახელმწიფოს დაპყრობის მიზანძების მოსაძობას, არამედ უფრო დიდ მიზანძების მოსაძობას.

ნებს—საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ იმის დამოახადობას.

ინგლისის მთავრობის ეს ამოცანა უცვლელია დიდა ხანა ადამიანებს შესაფერ მუშაობას, ეს ყველაფერის აიკარა. ლიტვის მის თავის გაკლენის სფეროს მიზანძობა იტალიის ფაშისტური მთავრობის, რასაც დასტურებდა შეფერვის უპირისპირად, მაგრამ მართლაც იტალია როდესა საბჭოთა ამ უპირისპირად დიდ ნაშრომს გადასაღებლად აქ საკითხის სხვა კაბიტალისტური მთავრობების ჩაიხრავს ანტისაბჭოთა ბოლშევიკი და აქ, კონსერვატული მთავრობაც ცდილობს მოკავშირეობის გამოძენას. ამ შიშველ უმთავრეს გზის საფრანგეთის შემდეგ მიმართული გერმანიისათვის, რომლის ტერიტორიალური მდებარეობა ისეთია, რომ მისი მთავრობების გარეშე ანტისაბჭოთა ბოლშევიკის არსებობა ჰეგრამ გამოკიდებულს ირება.

ინგლისის გერმანიის თავის მხარეზე გადაბრუნება ცდილობს საფრანგეთის ხარეზეც გზით „ლიტვის უკონტრულ“-ის ლონდონელი კორესპონდენტის ცნობით, ინგლისის საფრანგო პოლიტიკის ხელშეწყობის მიზანძობა გეგმას, რათა გერმანიამ გასწყვიტოს ყოველგვარი ურთიერთობა საბჭოთა კავშირთან. ამის მიზანძობის მიზანძობისათვის უკონტრულად კავსკოსო არკვირების სთავაზობით გერმანიისაგან და გერმანიის საბჭოთაოთა ვალენტის საბოლოო ჩამოკიდებულებას 2—ნახ. მილიარდ ვაიონგმა სტერილიზების რაოდენობით.

ინგლისის დიპლომატთა დასწავლული ყოველთვის სხვისი სხვით ვაიონგ თავისთვის სასარგებლო საკმე და ის არც ამ შემთხვევაში დასტურებს თავის ტრადიციას, როგორც ცნობილია რეინის პროვინციის უკუთავადა ყველაზე უფრო დანიტრესებულ არის მხოლოდ სფერო არაერთი, რომელიც გერმანიისაგან ამ ოქტის განთავსებულებისათვის მოითხოვს რეალურ გაიზარტებს. ინგლისისათვის ეს არავითარ ორბრუნებას არ წარმოადგენს რეინის ოლქის უკუთავადაც ვაიონგებისა.

რევე შეიძლება თქვას საბჭოთაოთა ვალენტის შემცრეაუხებლად გერმანიის მიერ გადახდილი კონტრბუტის რეინისათვის ნაწილი შედის საფრანგეთის ხაზინაში, როგორც ყველაზე უფრო დაზარალებული მხარის მხოლოდ ომში. ამ უპასუხიერად ინგლისის მთავრობის რაოდენობა ერება და საკითხიდან უნდა იქნება ინგლისი დიდა არაერთი დაეკარგავს.

სამაფრანგოთა კლიერ საეკუნა ამ წინადადებას დავთანხმბის საფრანგეთის მთავრობა, მაგრამ კლიერ რომ დასთანხმბდეს, გერმანიისათვის ის მანძი მიუღებელია. რეინის პროვინციის გადაცემა განთავსებულებას გერმანიის რესპუბლიკის სასოციალური ინტრიგებისათვის არ აქვს გადასაწყობილი მნიშვნელობა, ის მთავრად უნდა განთავსებულდეს ვერსალის ზავის მიხედვით 1935 წელს. რაც შეეხება საბჭოთაოთა ვალენტის შემცირებას, ეს ვერ აუნაზარტებს გერმანიის ამ ზარალს, რომელსაც გამოიწვევს საბჭოთა კავშირთან აღრამ-მიზეზების შეწყვეტა.

ამ შედეგამდების გარდა, რომლის იქით ვერ მიიღონ ინგლისის დიპლომატიული მწყვერები, გერმანიის ბურჟუაზიის სხვა ანაბრებშიც აქვს მოსაგაგრძელებელი იმპერიალისტურ სახელმწიფოებთან. პირველ რიგში სტანს საკითხი პოლიციის-გერმანიის სახელმწიფოს შესახებ. ვერსალის ზავში ეს შესვლიდა ვერსალის ზოგადი სახელმწიფოების სახელმწიფოს, რომ მისი მეშვეობით ყოველთვის შესაძლებელია აშკარა კონფლიქტების წამოჭრა. კერძოდ პოლიციის-გერმანიის შორის ამ ნიშნავზე საბოლოო შეთანხმების მიღება არსებულ პირობებში მოლაპარაკების გზით მთავრად საეკუნა. ამიტომ, რომ ინგლისელი დიპლომატიკის ვერ ბუღავნ პოლიციის განაწყენებას და ამ საკითხს გეგრებს უფლიან.

შედეგად საკითხი განსაკუთრებით განთავსებისათვის საკითხების დაზარტება და ავტორის შემოკრება. ამ საკითხების გერმანიის სასარგებლოთ გადაწყვეტა საფრანგულად გაძლიერდება ამ უქანსკენდს, რაც არ შეიძინ ინგლისის გეგმაში.

აქედან აშკარაა, რომ იმ გაზრდილი ძვლით, რომლის გადაღების კონსტრუქციები უპირებენ გერმანიას, საბჭოთა კავშირთან ურთიერთობის გაუმჯობეს საკომპენსაციოდ, ვერ გამოიღებს შესაფერის ნაყოფს. მაგრამ ამ ფაქტობრივ ისეთი დასკვნა გაპრეტანა მთავრ შემდგომელთა, თითქმის შევიძლიანობას არ მოელოდნენ არავითარი საფრთხე. შესაძლებელია გერმანია იძუბე პირველ ათწლეულს, რომ მან დაიკავს ნეიტრალიტეტ პოლიტიკის, თუ სხვა რომელიმე სახელმწიფოს საბჭოთა კავშირზე დაეთასხნის შემთხვევაში.

როგორი გადაწყვეტილებაც არ უნდა მიიღოს ერთა ლიგამ პოლიტენ-ლიტვის კონფლიქტში, ერთი მაინც

აშკარაა, ის ინტრიგები, რომელსაც ინგლისის კონსერვატიული მთავრობა აწარმოებს საბჭოთა რესპუბლიკებთან წინააღმდეგ არ შენდებდა მანამ, სანამ კონსერვატორები არიან ინგლისის ხელისუფლების სათავეში. უშიშროების საბოლოო უზრუნველყოფა ეს შესაძლებელია მხოლოდ კაპიტალისტური წყობილების მოსპობის შემდეგ. ამის გამო საბჭოთა რესპუბლიკების მშრომელმა ხალხმა სოციალისტურ შენდობისათვის ერთად, ერთის წინააღმდეგ არ უნდა შეანდოს საქმიანობა თავდაცვის უზარია ნობის გაძლიერებისათვის

ს. კლიძე.

რ ა ს უ რ ს ე მ ი ბ რ ა ც ი ა ს

10

კომუნისტი პოლიტიკა

მღვდელს ანაფორას იტნობენო, ნათქვამია; ეს ზედგამოკრიბა პოლიტიკურ პარტიზნადაც. მისი ეკონომიური პროგრამა არის ის სარკე, რომელშიაც ყველაზე ხათლად და მკაფიოდ გამოიყურებენ პარტიის კლასობრივი ხსებ. ვადაცდები ამბ თუ იმ პარტიის ეკონომიურ პროგრამას და თქვენ ადვილად გამოარკვევთ ვის ინტერესებს იცეს თუ იმ ვის ეყრდნობა ჰა თაქმ მოღვაწეობაში. სოციალ-დემოკრატიას პროგრამა მინიშნობს ან იგივე სოციალიზმს შეტრულებდაში აგულისხმობდა არსებულ ეკონომიურ წყობილებით სოცლის ხელშეშეზღობლობას. მან დაიწყო ასეთი პოლიტიკური ზოგი ჯერ იბატონებდა თვითმპობლობა (იგივე ფუფუნაღორე არისტოკრატები), შემდეგ ბურჟუაზია და მხოლოდ ყველაზე ბოლოს მოვა პრიულტარიატის რიგი. მისი დიქტატურის დრო.

ამ პარტიულს ვრუკ ვერაობა გადახდებდა და ვერც ვერავენ შემაჯავლებს—ასეთი ცხოვრების ვარდაუქალი ეპნობი. მაშასადამე, ეკონომიური ვარდაუქმა — სოციალიზმი იდგენს. ხოლმე დღეს დღემდომი კ დემოკრატიული რეფორმები და ფოიდალური ნაშთების აღმთფხვრა—ი. სამოქმედო ვეგვა.

ამ მხრით, სახებრე წაოღორე უკუნეს ხეივანებური ნაციალ-დემოკრატები რომლებმაც ვერ კიდევ 1914 წ. ვინაჯბადეს „სოციალისტ-ა. თ. არი, ვინც სოციალიზმს დღესვე ანისორცილებს თორღე იღებდა სოციალიზმს ხეივან კი ვეწამოს“ (ი. ხა. „ამზომლო“ 1914 წ.).

დაბ. ბურჟუაზია სოციალიზმი არ ეწინია თუ „ოდემს“, საუქუნებორე „ვიდრე სოციალიზმი დამყარდებდა, ხოლო „დღესვე სოციალიზმის დამყარებებს“ ის ვერასდროს ვერ შეუთავდებდა...

თუ პრეველი რევიოლუციის დროს 5. კორდანიკა კატეგორიულად აჯვადებდა: მთელი ატმოსფერო ბურჟუაზიული სულითა ვაქუნებოთლი. ყველაფერი მის სატრონიზმს სასარგებლოდ ღაპარაკობს, 1917 წლის რევიოლუციის დროს კი ცოცხა არ იყოს დაეთარი ვერია. 5. კორდანიკის კონტრეკციით, რომელსაც ის 1917 წლის რევიოლუციის პირველ დღემდევე საჯაროდ ამახუტებდა, თებერვლის რევიოლუცია მოახდინა სამმა კლასმა: ბურჟუაზიამ, გლეხობამ და პრიულტარიატმა. ამიტომო. ასეცინდა იგი, ხელისუფლებაც ამ სამ კლასს უნდა ეკუთვნინოდა. ამაზარად, ეს სამი კლასი იმ უტყვე მოარავს პოლიტიკურად, მაგრამ მათი ეკონომიური ინტერესების პირიგება, რა თქმა უნდა, ვერ შესძლბ.

მართლაც და სად არის ისეთი ეკონომიური პროგრამა, რომელიც მისაღებ იყოს როგორც ბურჟუაზიის, ისე გლეხებისა და პრიულტარიატისათვის?

ასეთი პროგრამა არ არსებობს. ამიტომაც მოხდა ის, რომ ჩამონაჭრებისა და შენიცხობისხაკისის მიმდევრთა მღვდელისადმი სდმი წლის განმავლობაში (1917 — 1919 წ. წ.) არავითარი ეკონომიური პროგრამა არა პიენიათ. მხოლოდ 1920 წელს დაიწყო „პოლიტდენი ვარდატება“, როცა 5. კორდანიკამ დიდის ამბით საჯაროდ გამოაცხადა: ჩვენს ცხოვრებაში ახალი ხანა დადგა — ვაქ-

რობა დავიწყეთ. ამიტომ სრულიად არ შეეფერება სოციალ-დემოკრატთა, როცა მთავი ინტერნაციონალისათვის წაადგინოლ შემოინდებლში მენშევიკები აჯვადებენ: „ახახელმწიფო და მკაფიოდალური სოციალიზმი ეკონომიურ სფეროში—ი. პარტიის და სახელმწიფოს საქმიანობა (დეს. მკრატრულ სარტავთელთაში), (იხ. „პროლოგ“ № 8).

საიდან სადაო, წმინდა საბაო? ვინ და როდის აჯვადებდა ჩვენს სახელმწიფო სოციალიზმს? დემოკრატიულ საქართველოს ასეთი ამბავი არ ახსოვს.

„ახახელმწიფო შეიძინა ფაისთ ანხრდაუცებელი ზოგითი ქაჩხანა“ (ი. იქვე)—იქნებ ეს არის სახელმწიფო სოციალიზმი?

—„მთავრობა მერავთელობა ეკრბო საყურებინა პრინციპზე ვებულ ვაქრობა-მრეწველობას“—ი (იქვე)—სრული კერპობიტებაა, მაგრამ ამაში არც სახელმწიფო, და არც მუნიციპალიტეტი, სოციალიზმის ნატვალიც არ ვახლავთ.

ყველაზე კურობილთა აქ ის არის, რომ სწორედ ის პარტია, რომლის მთავრობა მისივე სტყევით, „მთავრობაში დე კერბო საყურებინა პრინციპზე ვებულ ვაქრობა-მრეწველობას“—ეს, იგი კაპიტალიზმს თავის საბრავლობისო ლიზინგებში აყენებდა აგრეთვე ლოზუნგა: „ძირს კაპიტალიზმი“—ი (იხ. ვახ. „პროლოგ“ 1920 წ. მაგრამ ეს იყო მთელი. მას შემდეგ ვავიდა შევიდა წყობილზე ჩვენში დაიწყო და სწარმოებს უდიდესი სააღბრუნებლო მუშაობა, რა თქმა უნდა, უკადრისსტებოთ. ამ დარეში უდიდო მიღწევების საუკეთესო დაქტებია წაჭმის და ქუთაისის მავლი. რას დიქობობს ამა 5. კორდანიკა, როგორია მისი ეკონომიური პროგრამა დონეს მენშევიკური ემერაცია დალესაც ემერაცია 5. რამიშვილის პირი მკაფიოდალ-დებლობას: „ჩვენ ვინაწინებთ კაპიტალიზმის ნახლები განვითარებოთ“—ი, ნუ დავაიწყებლათა, რომ ამას სწერს 5. რამიშვილი ათი წლის უდიდესი რევიოლუციისა და ურეველი აღმშენებლობის შემდეგ! (იხ. „პროლოგ“, №10—11 საქ. სოც.-დემ. პროგრამის პროექტი).

5. კორდანიკის აზრით, რუსეთი დღეს „მომწიფებულა ბურჟუაზიულ-ეკონომიური ფორმების მისღებად, ინდივიდუალურ საწარმოთა საშუალებოთა განავითარებლად“ (იხ. „პროლოგ“, № 5).

იგივე 5. კორდანიკა ირონიით სწერს:

„საბჭოთა ხელისუფლებამ კარვად დაიმახსოვრა, რომ სოციალიზმი ნინწავს პრეველი კარვლისა პლანიზ მუშაობისა და მინაჯ აქედან დაიწყო. დაარსდა „ახახელმწიფო პლანი“ (გოსპლანი). მარა აგრეთვე ქვეყანაში 22 მილიონი გლეხის იჯახა, თითოეულ მთავანს თავისი საყურებო პლანი აქვს. ამას ზედ ერთის წყობილი მრეწველობა და ვაქრები. ამოღებდა პლანი მ გაიხარიათა სახელმწიფო პლანი“—ი (იხ. „პროლოგ“, № 9).

ამას სწერს ის 5. კორდანიკა, რომლის ყველა პლანიც დამარცხდა...

ნ. ჟორდანიას განცხადებით: „ორში ერთი: ან უნდა აიკრძალოს ყველა კერძო პლანი და მთელი მიწის შემოაღლით მთავრობის ბედგულად გამოადგინოს, ან და კერძო სამურყნეო პლანს მიეძღვოს ერთი სამრეწველო და საავტო პლანიც“ (იქვე). რაკი ნ. ჟორდანიას პირველი სი წინადადება, ცხადია, ის მოხერხებულა, ესე იგი, რომ ეკუთვნის მოწყველობა მოეწყოს კერძო საკუთრების (კერძო პლანის) საფუძველზე.

ამაშიაღა, მიწის საკუთრი საკუთრება, საავტო-სამრეწველო მოქმედების თავისუფლება — აი, მთავარი საკუთრი ეკონომიური მოთხოვნაა (ბრძოლა, № 6). იქვე ასეთი ამავეს ვითხოვლობა: „ჩვენ მიწა ჩამოვარ თვით მიმართულს და მიეცეთ გულს“ — ი, რაკ სინამდვილეს სრულებით არ შეეძლება. მენშევიკებს მიმართულს ჩამოართვეს მიწის ნაწილი და ის სვეტლანებებს. მიეცეს!..

„მურყუაზიული ურთიერთობა იძლევა საშუალებას ბრძოლისა და მოძრაობისა“ — (ბრძოლა, № 1, მოწი-ვავე).

„განიარაღებს“ და „უშიშროების“ დეკორაციები

განიარაღების მოსამზადებელი კომისიის მე-4 სესიამ, რომელიც გაიმსნა ფენვანში 30 ნოემბერს, უკვე დაასრულა მუშაობა. კომისიის წინანდელი 3 სესიის, როგორც ვიცით, ჩატარდა საბჭოთა კავშირის მოსამზადებლის გაიგეში, რაკ საბაბს აძლევდა კაპიტალიზმური სახელმწიფოების შესუკურებას, რომ კომისიის უშუალო მუშაობის მიხედვით გამოიყენებოდა საბჭოთა უკმშირი, რომ თითქმის, მისი განხვ დღეობა სერთაშორისო ვალდებულებებისაგან ართმევდა მათ საშუალებას და კეთილი მხინების განხორციელებაში, მშვიდობიანობისა და უშიშროების დაპყრებაში.

ვიციხე სესიანზე მათ უკვე გამოვკლავთ ეს ხელსაყრელი არგუმენტი, რთაც კიდევ შეეძლოთ მოხერხებიათ, რომლიმდე პოლიტიკური გულმურყულის შეცდომაში შეეცდნენ. შეეცარიათათან არსებული ინტენდენტის მოგვარებისა და ურთიერთობის განახლების შეშდეგ, აღარაგიათი დაბრკოლება არ იყო საბჭოთა კავშირის მოსამზადებლისათვის და კიდევ გაგზავნა მან დელეგაცია სესიას, მიუხედავად იმისა, რომ ის წინასწარ იყო დაბრუნებული კრისიის მუშაობის დეკორაციულ ხასიათში, რთავა განიარაღების განხორციელება არ შეიძლებოდა. მისი დელეგაციის მეთაურმა და დელეგატმა მის შესაძლებლობას. დღეს ედვალსაფის მარტივი დებულება ის, რომ სანა არაკუბაზა კანკალისტური სისტემა, სანამ მურყუაზია არ ის ეკონომიკური და პოლიტიკური განხორციელებული კლასი, სანამ ეკონომიკური კოლონიები და ექსპლუატაციის კაპიტალიზმური წარება, — არ შეიძლება აღეცეს კაპიტალიზმს პანორეცტორული გარემოს გავლენის სფეროების განადგურაზედალ და ამ მიმართებითი გეგმის განხორციელებულად საჭირო სახელმძღვანელოების და შეკავშირების შექმნის სურვილისა.

საბჭოთა დელეგაცია, რთაცხე უნდა, არ წახულა სესიას განიარაღების დიდი დემდობა, მისი მთავარი ამოცანა და დანიშნულება იყო განმარტავება განიარაღებაზე ფალსთმაქვერი ქადაგის ქვეშ წარმოებული ფალსთიკაციის, დემონსტრაციის საბჭოთა ხელისუფლების მშვიდობიანობის იდეის ქეშპორტივი დაშეცდის და რეალურად განხორციელებული პოლიტიკის და განიარაღების პრობლემის პრაქტიკულად განხორციელებულ საკითხად დაყენება სესიის წინაშე.

საბჭოთა კავშირის დელეგაციის ასეთი მისიის კარგად გრძობდენ მურყუაზიული მთავრობების; ბევრიც სცადენ რომ ხელს შეეშალათ მისი მოანგებობისათვის, მაგრამ ეერ მოხერხების, ანგლისის შეუძლებლობის, როდესაც საბოლოოდ დაბრუნდენ ამაში, ათავაფფერი დარჩენილად იმის მერტ, რომ პროკოკაციული გაფთხილება მიეცათ თავის კოლგებმასათვის, რთა საბჭოთა დელეგაციის ისე. „უწესოდ“ არ დებობა თავი სესიანზე, რო-

დაბოლოს, „ბრძოლა“ ყველა წერტილებს სესამს და ატყალებს; დღევანდელი რუსეთის ეკონომიური აღდგენის საქმის მკვიდრ ნიდავაზე დასაყენებლად საჭირო და აუცილებელია პრობა, როგორც წერილი, ისე მხსილი წარმოების დენეკონომიზაცია და საავტო-კავშირის მინიპოლიის გაუქმება“ („ბრძოლა“, № 15).

აი, სიტყვა ვეკაცური, მავფიო და ნათელი: აღვადინეთ კერძო საკუთრება, გადავკითი ფაბრიკ-ქარხნის კაპიტალისტებს; ერთი სიტყვით, დათმეთ მტერს ეკონომიური ცხოვრების ყველა მზარხანბული სიბალღები, მოახდინეთ ძველი მურყუაზიული ურთიერთობის სრული რესტრავრაცია. აი „ბრძოლის“ უკანასკნელი სიბრძნე, კომენტარები აქ ზედგებია. მენშევიკის რეაქციონერი და მურყუაზიული რაობა საყვებით გამოხედავენბულია.

ღეო შენგელაია.

გარკ ეკონომიურ კონფერენციანზე. — კონფერენციის ხელმძღვანელებმა ეერ შესარულებს ბრიტანეთის კოლგენის დავალება, ვერ აიკლეს საბჭოთა დელეგაციის გარკვეული და გაბედული პროგრამით გამოსვლა სესიის წინაშე.

საბჭოთა დელეგაციის მარტივმა პროგრამამ, კონკრეტულმა წინადადებებმა მშვიდობიანობისა და უშიშროების შესაქმნელად და მისი თანდათანობითი ანხორციელების პრაქტიკული მოწოდებამ, რე მოამწყვედია კაპიტალიზმური სახელმწიფოების დელეგაციები. საბჭოთა დელეგაციის განცხადებამ, რომ განიარაღების ერთადერთი გზა ის არაღებსაა უარის თქმა, რაკ უნდა გატარდეს სრულად და საყვებელით, მოახდინა მშვიდობიანობის დაცვის საკითხის უარსებლად მარტად და ყველასთვის გასაგებ ფორმაში დაყენება.

მშვიდობიანობის რეკლამას ნიუელი კურყუაზისის წარმომადგენლებს, გაუნეკლათ შექმნილი ეზობლობიდან თავის დასაღწევად გამოსავლის მოსახვა, რადგან არ შეეძლება განიარაღების საკუთარი პრაქტიკული პროგრამის წამოყენება და სესიას შეეჭნა უზრუნველობითი გამოხედავლა სიხშირე.

მურყუაზისის ამ უზრუნველი მდგომარეობიდან გამოსავლად აქაც აღმოჩნდა მისი ერთადერთი დამცველის სოც-დემ. წარმომადგენელი. პოლ პონკურის კიდევ ხვდა წილად ბედნიერება გამოხედავით მათ დასაცავად სოც-დემს. დაშახმათებელი პაციდისტური ფრაზეოლოგიით. პოლ პონკურის გამოსვლის შემდეგ მურყუაზისის წარმომადგენლებს გაუღვივლიათ გამოსვლა და საბჭოთა დელეგაციის „შეგებება“ რომ „პროპაგანდით“ უადგელო გამოხედავით, მიუღებელი“ და სხვათა გამოხედავლიათ ის. მაკ-ნიელის მხვავს რეაქციონერებს არც შეიძლება. არც სტანინიარად ვაგელო ის, სტანინიარ დაშახმათება მიეცათ მისთვის. საბჭოთა დელეგაციის თეორიანიც არ დაუმზავეს და საჯაროდ განაცხადა, რომ მის მიერ წარმოყენებული დელეგაციის მშვიდობიანობის დაცვის იდეის პროპაგანდის წარმოადგენის და რომ არც შეეძლება გამოსვლის გაუქმების ის არც ერთ ხელსაყრელ შემთხვევას და პროპაგანდის გასაძლიერებლად.

საბჭოთა დელეგაციის დადებითი ხასიათი და გულწრფელობის ეერ მალავს საბჭოთა ხელისუფლების ისეთი რეაგავრებული მოწინააღმდეგე, როგორც პარის ეკონომიურ რეკონსტრუქციის (გერმანიის სოც-დემ. თეორიის) და იძულებული განაცხადების, რომ საბჭოთაშორის სოც-დემს, მიუხედავად კომინტერნაციის არსებულ წინააღმდეგობის, მორალურად მზარს დაუჭერს საბჭოთა კავშირის დელეგაციის რთულიც გულწრფელად იბძვის განიარაღებისათვის.

საბჭოთა დელეგაციის გამოსვლით შექმნილ შაჰ-

ბეჭდვების შემდეგ, სესის ხელმძღვანელები, რომელთაც არ შეეძლოთ საბჭოთა დღეგაქცევისას პოლიტიკაზე წახელა, შეეცადნენ აცულებინათ მათი შიშობა გამოსვლა და ამ მიზნით წამოაყენეს ე. წ. უშიშროების კომისიის არჩევანის წინადადება, ვითომც წამოხრალი საკითხების შესასაყვლა და დასაბუთებად.

ამერიკის და საბჭოთა დღეგაქცევაზე უარით უპასუხეს უშიშროების კომისიაში მოხაზულობის მიზეზად და პასუხისმგებლობის გაზიარებზე ხოლმე სპ. დღეგ. დათანხმდა კომისიაში მეთვალყურეს როლში დაბრუნებ; კო მისიაში, როგორც მასალადმცემელი იყო, ვითამბდა ჩვეულებრივი კომედი. საფრანგეთმა აქაც წამოაყენა არა ერთხელ უარყოფილი ენგევის ოქმის ცნობილი უშიშროების გაზარტებები, რასაც ინგლისის დღეგაქცევაში დაღუპილი რადიოთა თავისი წინააღმდეგი თვალსაზრისით—შეიარაღების შეძკრების განხორციელება, როგორც წინა პირობა უშიშროების განხორციელების. ამგვარად, უშიშროების კომისიაში, გარეგანიანობის უზრუნველსაყვად საბჭოთა წინაპირობის შესაქმნელად განისკვა ის ვადლობური კვანძი, განიარაღება თუ უშიშროების გაზარტებები, უშიშროების გაზარტების თუ განიარაღება, რომელიც ევრ გახსნა ერთა ლევის ევრ ენა კანფერენცია და ამ კომისიის შემოშობა დასრულდა ისევე უშედეგად, როგორც ყველა წინა კონფერენციების და კომისიების მუშაობა, როგორც ურდოვანად სესის ხელმძღვანელებს.

იმპერიალისტური მთავრობების მიზანიც სწორედ ეს არის. ის უფდალავი და დუსრულსებელი კონფერენციები, კონფერენციები, თათბირები, კომისიები, ქვეკომისიები—ეს სხვადასხვა სახის დეკორაციები და ბეტაბირებები ეწყნება არა განიარაღებისა და უშიშროების საკითხების გადასაწყვეტად, არამედ ღრის მოსავლად და ილიუზიების შესაქმნელად, რომ ხალხი მუდამ ვაფრუცეკტის მოლოდინში ყავდეთ და მომავლა იმდეთ უმოლოდინულ შედეგს მათთვის, ვინც 1914 წელში.

ისეთი მეთოდი და სისტემა მუშაობას, ასეთ თვლითმაცრობას ბურჟუაზიის უკანასკნელს აგრეთვე მსოფლიო ომის შემდეგ ხალხში შექმნილ ფსიხოლოგიური განწყობილება, რომელიც მორალურად ვერ ურდოდება ახალი სისხლის ღრის დაწვას. მასებში მტრულ ფართო და პოპულარულია მშვიდობიანობის დაცვის იდეა და ბურჟუაზიისათვის ის იქნება ხელსაყრელი ამის წინააღმდეგ აშკარა გამოსვლა. ამიტომაც, რომ ევროპის ბურჟუაზია არ დებულობს ამერიკის რეპუტაციურებს, კეთილ იყვას, რომელიც მათ გამოუტყვერს „განმეტრ პოსტის“ ფურცლებზე; „ევროპა კარს იზამს, რომ უფას იტყუდეს განიარაღების ამ უარსო კონფერენციებზეო.“—და ისევე განაგრძობს „განიარაღების“ და „უშიშროების“ საკითხებზე თათბირს, ამ მოსაწყენ კომედიებს.

ერთა ლევის აგვლა წვერებში, რომლებიც თავისი საკუთარი იმპერიალისტური მიზნით არან იქ მისული, კარავდ იციან ერთა ლევის კონფერენციების და კომისიების ბუტავორული ხასიათი, მისი მოპოვების ერთმა მთავარმა ხელმძღვანელთაგანმა მუსლიმანმა ჯერ კიდევ სამი წლის წინედ განაცხადა ფანსიტების კონგრესებზე, ფლორენციაში: „მე არ ვიზარებ ცხოველ-მყოფელობას

იმ პრინციპებისას, რომლებიც ასულდგმულეს ერთა ლევის. ის დაწყებულება, რომელიც ევრდობა ისტორიული უსამართლობით და ცნებებით სახე ვერსალის სახეო ტელაშეგულებლას, არ შეუძლია მშვიდობიანობის განხორციელებას. მიუხედავდ ასეთი შიშობების, ფანსიტური იტალია ისევ წყვრია ამ დაწყებულების და მკირ მუშაობის ერთ ხელმძღვანელთაგანია, რადან ამას ვერცანადგ. მს იტალიის იმპერიალიზმი, რადან საბჭოთა ეს საერთაშორისო ბურჟუაზიის იმპერიალისტური ზრახუება—დასაბაღავდ.

განართლებს მოსაზრადებულ კომისიის სესიაზე ბრიტანეთის კონსერვატიული მთავრობა ვაცილებით მეტდ იყო დაინტერესებული საბჭოთა კავშირთან ურთიერთობის განახლებასათვის საბჭოთა ნიადაგის მომზადებით, ვინცდ განართლებს საკითხით. განართლებს საკითხებზე ბრიტანეთის კონსერვატიურებს ერთი სიტყვაც არ უთქვამია, ხოლო ურთიერთობის აღდგენის საკითხის ვარ შემოთ მთელი კამანია იქნა ჩატარებულუ. პოლდონის მიერ წამოთქმული სიტყვა ამ საკითხზე არა ოფიციალური გამოყვად იყო საბჭოთა კავშირის. კონსერვატიურების ოფიციალურება შემდეგ უფრო გარკვევით გამოიყოფ: „საბჭოთა და ბრიტანეთის დღეგაქცევის ენგევაში კონფერენცია შემდეგ, აბსურდია, რომ თითქმის მათ არ შეეძლოთ ასეთივე შეხვედრა ლონდონში“.

30 ნოემბერს დაწყებული კომედი ე. წ. განართლებს კომისიის სესიაზე არ არის უპასუხებელი. მისი დასარულუბისთანავე, 5 დეკემბერს ისევ დაიწყო მეორე კომედი, გახსნა ერთა ლევის IX სესია. იმპერიალისტების ეს თვალმხეპკობა ასე გავრცელდება მანამდე სანამ ეაკობობობას კიდევ არ დააყვებნენ ახალი ომის დაწყების ფაქტუ წინაშე.

ამ თვლითმაცრობა „მოღვეწეობაში“ რეაქციონური ბურჟუაზია არ არის მარტო. მასთან ერთად არან საერთაშორისო სოც.-დემ. ლიდერები, რომლებიც დიდ სპარაწლოკანას ლბლებობენ; დიდ დაბნერების უწყევდ მათ ამ საქმეში. ისინი ყოველთვის მხლ არიან, რომ ერთგულად შეასრულენ თითველი მათი დაღვლება და დაიციან ისინი საბჭოთა შემთხვევაში თავისი პაკიდესტური განისკვლებით; სოც.-დემ. პაკიდესტური ეთერისი დანიშნულბაც მხოლოდ ის არის, რომ დააილუნგონ მსგების რევილიუციონური შეეგნება და იდეოლოგიური დაწინადა და პაკიდესტური ილიუზიები შექმნას მათში. რინდელმოს ბონკურები ეხლაც ასე გამოიანან მომიჯალი ომის ასაკიულბულად საბჭოთა ლანისძებების მისაღებად, როგორც მსოფლიო ომის დაწყების წინ ხოლო ამ განსხვავებით, რომ მათში ისინი მოქმედებდენ დამოუკიდებლად ეილა კი ბურჟუაზიასთან ერთად. ვაყვას საბუთი ვიფიკრო, რომ ისინი უსათუოდ თავისივე როლში დაბრჩებიან, ნაკიდესტური ბურჟუაზიასთან იფინებენ ომის დაწყების შეკლბაც.

სოც.-დემ. ლიდერების მოღვეწეობა, თავის თავად, ქმნის ონი საფრთხის, ხელს უწყობს მის. ამიტომც მშვიდობიანობისა და უშიშროების გაზარტის შესაქმნელად აუცილებლედ წინა პირობას წამოაღდგენს სოც. პაკიდესტების დაბნერებება, სოც.-დემ. „მოღვეწეობის“ ასპარტის წართმევა.

კ. კვიციანი.

სამართაშორისო გზარკა მუშაობა და გეკგანი

მას შემდეგ, არც ისე დიდი ხანია, რაც ყოფ. ანტანტის კაპიტლის დაბრუნებულუ ეკონომისტები სხვადასხვაგვარ მემკვირვებულ ზომებს იმუშავებდენ, რათა გერმანიის მრეწველობისათვის სასიკვდილო ლახერი ჩაეტყ და ამ გზით თავისი „პატრონებისათვის“ საბჭოში მტკიცე ჩამოეცილებათ. მდგამ ყოველგვარი შეხვეწილება ორბავი ათავლი ვაგადაც, რამაც არა მარტო გერმანიის მიყუნა ხარალი და ის უსყარკობა გადაიხება, არამედ სხვა სახელმწიფოთა მურტუბუნბასც დიდი კრიზისი შექმნა. გერმანიური ინტერესები როგორც

მთლიანი სახალხო მურტუბუნობის, ისე კერძოთ სამურტუბუნო დარებების იმდენბათ ვადლობითული აღბონინდა ერთი-მეორეზე; რომ არც ისე დიდელი „შეწინა“ „ზოშ“-ის (გერე) უწყლებდენ ფინგვბი გერმანელებს), სრულად განახლებება, როგორც ეს განაოჯებულუ კაბიხალის მსაგურტებს ჭინბად წარბოდენილა. მიუხედავდ სარგარაკიო მთლიარბების ვადახსნა და საგერე პოლიტიკაში მთელი რიგ ზღუდების შექმნისა, გერმანიის მურტუბუნბამ თანდათან იწყო აღორბინება და ხელს ორბავი წლის განმავალბაში ისევ თავის მოწინააღმდეგებს აშოლდაც

დებოდა, ამ ვარეშობამ, რასაკვირველია, ძალი დაუ-
ფიქროსად დაღ ქვეყნების მსხვილ კაპიტალს. თოვის წამალს,
მილიტარული სიძლიერის გამო, მუხლზე დასოქტებული
გერმანული ეკონომიკური წყლში გაიხარია. იარაღის
კლარში აღიარა დარჩა საკმარისად საშუალო განვითარე-
ბის შესაძრებლობა. პირიქით, იმაშიდ მილიტარულ რე-
ჟიმის სტეკრეობის ქვეშ გაზრდილი და აშუშებული გერ-
მანების ინდუსტრია, ომის შემდეგ მშვიდობიან ერას
სწრაფად შეუფერადა და განვითარების უფრო მაღალი
ტემპით წყვიდა წინ.

ორი უკანასკნელი წლის განმავლობაში ეკვიპობის განვი-
თარებამ გამოაშკარავა შინაგანი სიმტკიცე, სიძლიერე და
უნარიანობა გერმანიეთის სახალხო მეურნეობისათვის. საიმპე-
რიო სტატისტიკურ ბიუროს მიერ გამოქვეყნებული
ცნობების მიხედვით, გერმანიეთის საგარეო ვაჭრობის შე-
დეგი ციფრები ახასიათებენ: 1 მილ. მარკა.)

	გატანა	შემოსანა
1927 წ. 1 ნახ.	5,006.	6,737.
—1926 წ. 1 ნახ.	4,768.	4,247.
1925 წ. 1 ნახ.	4,120.	6,319.

მოყვანილი რიცხვები არამყვლებრივ სტრატის არ
იძლევა. აქ უნდაეთ შიშოლო ერთ შთავაზი სიძლიერის
მანერებო მოვლენას. სახლდობო, რომ უქსპორტს მოუ-
მარტა. 248 მილ. მარკა, ანუ 5 პროც. რაც ინდუსტრიის
ნაწარმობის ანგარიშზე მომხდარა. თუ 1925 წ. პირველი
ნახევარ,—ნახევარ და მზა ფაბრიკის უქსპორტს 100
ვიანგარიშები 1926 წ. მივიღებთ 116, ხოლო 1927 წელ-
ში 128, მაშინ როდესაც სასურსათო საგნების გატანის
ციფრა შედარებით ტენდობო მდგომარეობაში იმყო-
ვებო.

საგარეო ვაჭრობის ბალანსი პასიურია, რაც ბუნებ-
რივად უნდა ჩაითვალოს, ვინაიდან გერმანიეთს მეურნე-
ობა ჯერ კიდევ უტეო კაპიტალის იმპორტის ხანას განი-
ცდის. ეს ხანა დაიწყო 1922—23 წლებად და გრძელდება
დღემდე, რაც უთავიერად მეურნეობის აღსდენათ მი-
ღებული სესხით ხასიალდება. მეორე მხრით, ისიც აღსა-
ნიშნავია, რომ მომდინარე წელში თვით სამშენო ბაზარზე
მაილი კონიექტურა არსებობდა, რაც სასტოვებელი
სტანდარტის ზრდას მიუყრდნობდა. ეს კი საეკონომიკო რაო-
დენობას ბუნებრივად ამტკიცებდა.

ჩვენს მიზნისათვის იმდენად არა ციფრების აბსო-
ლიტური ზრდას აქვს მნიშვნელობა, არამედ იმის თუ უც-
ხოეთის ბაზარზე გატანილი საქონელი ქვეყნების მი-
დეთი როგორ განაწილდა, ანუ უტეო რომ ესთქვათ, რა-
მელ ქვეყნებში მოიპოვა გერმანიეთის მრეწველობამ ბაზ-
არები. ამავე ცნობების მიხედვით, გატანილი საქონელი
ქვეყნების მიხედვით, შედგენიაროდ განაწილებულა:

	1926 წ.	1926 წ.
ევროპა 72,3 პროც.	70,2 პროც.	
აფრიკა 2,4 პროც.	2,4 პროც.	
აზია 8,6 პროც.	10,0 პროც.	
ამერიკა 15,9 პროც.	16,8 პროც.	
ავსტრალია 0,8 პროც.	0,6 პროც.	

აღსანიშნავია გერმანიეთის საზოგადოებას გასდებოში ევ-
როპის ქვეყნების მონაწილეობის ზრდა 2,3 პროცენტით.
დანარჩენ ქვეყნებთან 1926 წელთან შედარებით პრო-
ცენტუალური დანაწილის გვიჩვენებს აზია—1,4 პროც.
ამერიკა 0,9 პროც. და ავსტრალია 0,2 პროც. მომატებდა.

აზიის და ამერიკის პროცენტუალური დანაწილსა
კომპენსაციის იძლევა საერთო განაწილად, ასე რომ,
აბსოლიტურით უქსპორტის განაწილება წინა წელთან
შედარებით შემცირებდა არ განიტყვის.

ევროპის ქვეყნებთან გერმანიეთის საქონლის შემობრ-
ნის გადღებამ გვიჩვენებს ბელგია, ინგლისი, საარის ოლ-
ჭი, ავსტრია და განსაუთრებით კი პოლონეთი. აღნიშ-

ნულ ქვეყნების მონაწილეობა შემდეგ ციფრებს გვიჩე-
ნებს: (მილ. მარკა):

	1927 წ.	1926 წ.
ბელგია	157,5	120,7.
ინგლისი	568,8	—536,8.
საარის ოლჭი	36,1.	25,5.
ავსტრია	162,4.	156,4.
პოლონეთი	43,1.	18,9.

თუ ამ ციფრებს 1924—25 წ. ექსპორტის დაუპირდა-
პირებით დავინახავთ, რომ ეს ზრდა არა შეზღუდვითი მო-
ვლენია, არამედ წარმოადგენს ინგლისის განვიითარე-
ბის დაბასაიათებელ ტენდენციას.

სამბელოთით ავიღოთ ინგლისი და გერმანია. ინგ-
ლისის ექსპორტ გერმანიაში შეადგენდა: 1925 წელმა
47,2 მილ. გარ. სტერლინგს.

ხოლო გერმანიეთის ინგლისში 46,8 მილ. გარ. სტერ-
ლინგს, ანუ გერმანიეთს უქსპორტდა პასიურა ბალანსი —
0,4 მილ. გარ. სტერლ. ჩააღწეობის, სამავიერო ინგ-
ლისმა შეიტანა გერმანიაში 1926 წ. 28,2 მილ. გარ. სტერლ.
საქონელი. გერმანიებმა ინგლისში 1926 წ. 58,2 მილ. გარ.
სტერლ. საქონელი, ანუ 0,4 მილ. გარ. სტერლ. პასიურა
აღღღღღ შეიტანა 29 მილ. გარ. სტერლინგის აქტივ.

1926 წელში გერმანიის შედგენილი ინგლისში 310.140
ტონა—სულ 12,1 მილ. გარ. სტერლ. ღრუბული საფა-
ბრიკო ნაწარმოებო, ხოლო ინგლისს გერმანიაში 119.017
ტონა, ანუ 5,5 მილ. გარ. სტერლინგს. აქედან ცხადია,
შევე ის არაჩვეულებრივი უქსანსიობა, რომელსაც იტენს
გერმანიეთის ინდუსტრია. უთავიერად მიხეწი ამ მოვლე-
ნისა უნდა ვიფიქო გატანილი საქონლის ფასების შეაღ-
რებით სიმტკიცე და მის მაილი ღირებუბაში. აქ სახი
უსდა გაესყას ამ მოვლენას, რომ მეორეობის აღღღღღს
ლოზუბეთი ჩატარებული მეურნეობის რაციონალიზაცია
და პირველად ყოფილი საზოგადოების შედარებით გაიღებდა
მოხდა გერმანიითი ერთობ ხელფასის ხარჯზე. ამებზე
გერმანიაში მოქმის ხელფასის ბაზრით დაბლა სდგას. იდ-
რო ინგლისში და ამერიკაში. ამ გერმანიებმა ხელი შეუწყო
გერმანიეთის საქონლის სამტკიცე უქსანსიობას, რამაც აფ-
ტორიტეტარო საკალონო კონიექტურა მაილი აწე-
პოვლეს ვიკალონო რეგობა მოამტკიცა. ამ გარე-
მოქმამ თავის შერეო საკალონო რეგობაში მი-
ზრდაზედაც პოტენციის დასტოვო ინგლისში. მი-
ნაწერი კონიექტურა ხელსაყრელი განვითარო.

საგარეო ბაზარზე გერმანიეთის მრეწველობამ უქსა-
ნეწელი წლის განბალებობაში თავის სამტკიცე უნარი
უქვე დაამტკიცა ევროპის ბაზარზე გამტკიცებით. ამა
დამატა სხვა ქვეყნების ბაზრებშიც. მავალიათ, გერმა-
ნეთი შეიტარა ისეთ ქვეყნებშიც, სადაც ადღღღღს ინგ-
ლისის მრეწველობა იყო გამტკიცებული. 1922—23 წ. გერ-
მანიებმა შეიტანა ავსტრალიაში 593.800 გარ. სტერლინ-
გის საქონელი, ხოლო 1925—26 წელში (სამი წლის გერ-
დებ) ეს უკმა 4 ნახ. — ჯერ გაიზარდა და 2,8 მილ. გარ.
სტერლინგამდე ააწილა. მაშინ რაღდაც ამავე წლებში
ინგლისის ექსპორტმა 3 მილ. გარ. სტერლინგით დაილო.

ცხადია, ასეთ ძლიერ უქსანსიობას დანარჩენი სა-
ხელმწიფოები გულგრილად ვერ შეხედებოდენ. პირვე-
ლად ყოფილი ავსტრალიაში მოიტარებოა უქსანსიობის კა-
პიტალი. ეს განაკვირალაც ვიკალონო დაიდა ომის შემ-
დეგ ცენტრალური ევროპა ამერიკის საწველ უფრო გა-
დაიქცა. ამერიკა ასახრებლად როგორც საფუძვლიო ნა-
წარმოებით, იყო სურსათ-სანეწეობით. 1923—24 წელად
საერთო მდგომარეობაში იყო გერმანიეთიც, რომელიც
გარდა სურსათ-სანეწეობის მილიონობით იანკებს კაპი-
ტალს ეწოდებოდა, ხოლო უქსანსიობა წლებში მდგომარე-
ობადა სურსათ-სანეწეობის განაწილებით. გერმანიეთი თვით ცატ-
რებდა დაარჩინა შუა ევროპის ბაზრებს. ამტკიცე აღ-
წილი ასახსნელია, რომისათვის ნოთაობისა საქსპორტო
მილი ექსპორტი 1927 წ. 1-ლ დასტოვო ევროპათის საგარეო ვა-
ჭრობის ანგარიშის განხილვის ერას წყნის:

ამერიკის ბანკების, ავარტების, ქაოვლების და

*) 1 მარკა=46 კაბ.

ფერდწოდებული პინინიან ნაწარმოების ექსპორტი თვიან თვეზე კლებულობს. ამასთან დაკავშირებით უნდა აღინიშნოს, რომ გერმანელი მაქაბინეები არამც თუ ერეკლბან გერმანიის ბაზრიდან უცხოეთის საქონელს არამედ უკვე თავის საკუთარ ბაზრებთან სოვლიან აესტრის, ჩინო-სლოვაკის, სკანდინავიის ქვეყნებს, პოლონეთის და შვეიცარიის. ისინი ყოველ ღონეს ხმარობენ, რათა აღნიშნულ ბაზრებიდან გახდენილ იქნან უცხო მუტრები“.

მეორე თრანზო „ნაც. ვაჭრობა“ ამავე საკითხის ვაჩრშემო სწერდა:

„მზლა უკვე უნდა დაფრწუნდეთ იმაში რომ ევროპიდან ჩვენ ინდუსტრიის ნაწარმოებს გერმანიის მრეწველობა სდენის. საეაჭრო რაიონები თანდათანობით ვიწროვდება და ამისდა მიხედვით ექსპორტის მაჩვენებელი აბტომატიურაით კლებულობს“-ო.

ამიერი კი ამ შემხმევეში მხოლოდ ფაქტს აღნიშნავს, და აუკარით არავითარ ავგოსიულ ნაბიჯებზეც არ ლაბარობს, სამავიგორო იაბონია უკვე ვაჭრობა დამდგარო, კომოდ სელსქენი, იოკაპამის გასულია, სწერდა:

„უკვლასათვის საღურბაღობით უნდა ვაგვცხოლოთ, რომ იაბონიის სანდარბოზე ნაწარმოებს დღეობვლას, გერმანიის საზამოზობის ინდუსტრია აზილიან სდენის. თითო ევროპაში, სადაც ჩვენ ვაჭარბებთ ვიკაციით, გერმანიის წარმოება სერობულ დამაკლებებს ვაყენებს წინ. აზიულოვმა თვალები უნდა ვაგახილოთ და ვაგაიბოთ, რომ ჩვენთვის საზამოზობის წარმოადენის არა მარტო ინგლისის და ამერიკის კონსურენცია, არამედ პირველ რიგში ყურადღება უნდა მივაქციოთ გერმანიულებს, რომლებიც 1927 წლის პირველ მოთხედში

გამოვიდენ ჩვენ ბაზრებზე, როგორც უსასტიკესი მუტრები და სხვ...“

ასეთივე ცხარე შენიშვნით გამოვიდა ფრანგული „რევიუ ინდუსტრიელ“, რომელიც სწერდა: გერმანიის იმდენ და ვალიერობა ეკონომიურად, რომ ამის წინააღმდეგ საუბიერო წლებს ვადაეჭარბა. ჩვენ თვითონ ხელი შეუწყვეთ იმის ნორაბალურ განვითარებას და დღეს ვდგევართ იმ საშურებო ფაქტის წინაშე, რომ ამერიკის გუმირდულ საქონლის სიჭარბეს დღეს სკვლის გერმანიის ფაბრიკატები. გერმანიის გაბლერბებული კონკურენცია ყველა ქვეყნებში სასტიკათ სდენის საფარბოეთის და ბელგიის საჯანგლს“-ო.

არა ნაკლებ სიცარუს იმედდა ინგლისის პრესაც. პირველად ყოვლისა იმა, რომ გერმანიით განზია მნიშვნელოვანი ეკონომიური ფაქტორი, რომელიც უკვე მტრუქე კაპიტალს მოსვენებას აიარ აძლევს. თუ ჩვენ ამ მოყვანილ განტლებებზე დაუკვირბებით დღეობით აღმივანით ერთგვარ აბლოგის იმასთან, რაც იწერებოდა იმპორტისტურ იმის წინა ხანებში. ჩვენ რასაკვირველია ამით იმის თქმა არ ვგინდა, რომ ასეთი სისინი რაიმე დიდი კავტისტროფის წინააზრბობით იყოს. არა. ამავე ლაბარაკ გერ ნააერეკვა, ეს კი ნაწიხეს მხოლოდ იმას, რომ იმის შემდეგ კაპიტალისტური მეურნეობა თანათანობით აღდგენას და წინსვლასთან ერთად იღვრება იმავე წინააღმდეგობაში, როგორმაც უნდა იყოს ის თვისი შინაგანი თვისების მიხედვით, ეს ფაქტურ ერთხელ კვდე იმას ამტკიცებს რომ კაპიტალისტური მეურნეობის შინაღმობიანი განვითარება არ ძალუძს. ის თავის გაბიორბება ცდლობს სხვის დანგრევა დასუსტების ანაზრბაში.

ა. ნარია.

პ ა რ ს უ ლ მ ბ რ ნ ი

ირაკლი წერეთლის გახტროლი სტოკოლმში და განსვენებული შერაბა ჯანელიძე მინოვიძის ახალი „აბრუნდი“.

ერთი მეზობელი მეადა: შერაბა ჯანელიძე, რაც მას თავი ახსოვდა, მუდამ სოფლის მეზორანეთ იყო.

მასოც, ერთი ახმაში, თბა ჭლარა მდევრეცი, რომლისაც ყველა ბავშვებს გვემშობა. შერაბა კიდევ მითი იყო შესანიშნავი, რომ თითო ლუბებით თითო ნაგებ ღამს გადუფახებდა გაუმძაბარ სტოპავში.

პოქიდებდა ხელს, დააქერდა შიგ შუა გულში, ცერს, ამოუსტებდა ლობითი სავენ ჯამში და ვადაუბახებდა...

სანდერით. კარგი მეზორანე ვი იყო. იმ დროს ბორანი ვაჭებზე როდი იყო ვაბმული. მეგამ იმ შერაბასთვის ვაჭები ანკი რა საჭირო იყო. რაც უნდა ვადაურეულიყო რომინ, შერაბას მინც ვერ მორეკდა, ბორანს ვერ წაბოთხებდა. ისე ლინიერათ ხმარობდა საყვას თუ ტაპოტას, რომ ბორანს სულ ლინინი გაქპინდა და შერაბას თითქმის მუღვატებოდა: გულს მუ მოყავდა და შუნს სურვილს არასოდეს არ ვადავალო...
 აი ამ შერაბას საღობე სოფლისა თუ გულის კუნტულს-სი ვაჭარულის გრძნობაც ვაგამანდა.

იქვე, რომის პირად მტოკოვები თავადიშვილის ცოლის დანახავზე შერაბასაც თუმივე მერწყვი მოსილიდა და სიყვარულის ემოციები აღდგურბობდა.

ერთხელ შერაბამ თავლი მოკრა, რომ თავადიშვილმა ცოლს შეპოწყინა და ხელით მფორტყევა მიყავს. შერაბას ძალიან ესმოხვინა. იმდელ მიტვა: ალბათ ამის შემდეგ ბატონი ცოლს თავს ვაანგებენ და სახლიდან ვაგადებენ...
 მხოლოდ დღეს, როცა მებატონე ბორანით რომანზე ვადილა, შერაბამ დმეჭია და თავის ქეკეთი მოხმენა:

— ბატონო, ილექსანდრი, მეშინია თვარა რაცხას ვემტევი.
 — ჩინი ვეშინია, შერაბა. მიხატარა, რისი თქმაც ვინდა.

- თუ არ მცემ, ვეტყვი, ბატონო.
- თქვი, ჩემო შერაბა!
- შემომციცე, რომ არ მცემ!
- შეგინას ვაფუცები, არა გკემ. თქვი!
- აბა ქე ვეტყვი, შენ გუშინ, ერთნას ვუფსყერი. ცემე... თვარა ვინდა, მე მომიცი; მე მომიშინ.
- არა, ჩემო შერაბა. მართალია, მე ვეშინი ჩემს კერინას ვაფუფყერი. კობა მწყენია. მეგრამ შენ იგი მინი მყეყარს, მის ვაშვებას არ ვეჭრობ. შენ, ჩემო შერაბა საღბე სხვაენ იზოენ შენი შესალური კნენია...
 ამ ღამეაღამა შერაბას როლში ხმირად გამოდიან ხოლმე ქარიველი ემგარაციის ლიდერები.
 რაკი ემ დანბნებ, მათ კომუნისტურ პარტიაში იაზონიცია დანბანობ, მით მნიშვნე აღდგურბოთ ველსო ქალბატონი იაზონიცია სიყვარული.
 იმდელ აღდგურბოთ:
 — იაზონიცია პარტის ჩამოშორბობა, ჩვენ თუ მისი ბული მოვეტო, მეტრა ან ვგინდა, ბევრ მნიშვნეს მივიღებთო. და დაიწყეს ამ ნიადაგზე იმედებით მოწყობის შეწყება.

მეგრამ, რუსები იტყვიან: *Муха была начало!*
 როგორ დაიწყო სამყე? საღ და ვინ არის მუქანკალი? როგორ მიუღვენ ამ შუღლიან სახსლოს, რომელსაც შემუღლია უღლენი პოლიტეკრი კაპიტალი მომტრანე მათ?

ქართული ემგარაციის ლიდერებმა ყველაზე ვამბევადი, როგორც მოსალდენელი იყო, ირაკლი წერეთელი ვამბევადა.

მან უჩვე ვადადგა ამ დღებში პირველი ნაბაჯი იმ მდობარი ქალბატონი იაზონიციის გულის მოსავბათ. სტოკოლმში თავის საგასტროლო სემესში მან ქებობ მოიხსენია კომუნისტური პარტიის უღლერად საპატრო ველადობა: ტოტრკი, ზინოვიევი და კამენევი, რომლებიც თურმე დღეს ირაკლი წერეთელთან და საერთო

მენშევიკებთან ერთად ესმინათ თავს კომუნისტურ პარტიას:

საკუდავი ირ. წერეთელი. მან უკვე დაივიწყა ქალბატონ ოპოზიციისთვის „პრეფლოცენის“ გაყვება და მით თავი მერხაა ჯანბნების მდგომარეობაში ჩაიდო.

სწორედ იმ დროს, როცა იგი სტოკჰოლმში ბულბულსკით უსტრუდის და სხვადასხვა პარტიულ ტროცკიანა და კანფერებს ქმნობა - ქებას, თვითონ ეს კანფერი კომუნისტურ პარტიას მე-15 ყრილობას ემუდგებოდა:

— რა ვუკეთ, და ჩვენ ჩვენ შვედურად, მიგაღებ უკან. გამოვცადებ, და ჩვენ ჩვენ პარტიასთან ერთად ვუბრუნდებით საქმიან დემოკრატებს.

ირ. წერეთელს სრული უფლება აქვს უთხრას „კომუნისტური პარტიის უაღრესად საბატო ბულბულებს“: — ჩვენ თქვენც, თვენც კი ეშხაისკით.

ამრიგად ირაკლი წერეთელისა და საერთოდ მენშევიკების სატროცკო ოპოზიციის იხივ პარტიასთან დაპირუნებას ცდლობს. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ როგორც ირ. წერეთელი, — ისე კომუნისტური პარტიის ოჯახში მომხდარი განხეთქილებით გახარბულ ყველა მენშევიკები ვაიღებინ ასაკუდავი მერხაა ჯანბნების მდგომარეობაში.

ეს იმას ნიშნავს, რომ ქალბატონი ოპოზიციის მათ ეუბნება:

არა, ჩემო რანდებო. მართალია, ჩვენ ერთმანეთს წაგვიკიდეთ. მაგრამ თქვენთან საერთო მიზნე არაფერი გვაქვს და არც გვიდა გვიჩნდება. ჩვენ ისევე ჩვენებურად მოგროვდებით. თქვენ ჩვენი იმედი ხუ გექმნებათ. სადმე სხოვან მონახეთ მდიდარი საძოვო.

ირაკლი წერეთელის საგანგებო ლექცია სტოკჰოლმში კიდევ ერთი მხრით არის სასურველი.

ამ ლექციიდან ჩვენ ვცნობილობთ, რომ საქართველოს „ანთავისუფლებას“ საკითხში ქართველი ემიგრაციის ლიდერებს პატარა აბრუნდებ“ გუყვებით.

ამდენთან მათ იმას იბედა ჰქონდათ, რომ საბჭოთა კავშირის იმპერიალისტური სახელმწიფოები ოსს გამოუცხადებენ, და მარცხენარ, ჩვენ დანი ისარგებლობთ და კომუნისტების პატრონობას თავს ანიჭებთ.

ერთდანი-იამიშვილის სადირექტივო წერილებიც ხომ ამ პლანზე იყო დაწერილი:

„როსეთიანისთვის განუფინებში დღეს იმ ზომამდეა მისული, რომ ის იერ გადაწყდება მოლაპარაკებით და მშვიდობიანად... ამჟამად ინგლისი ახდენს ანტისაბჭოთა ძალების თავის შეყვება. ევროპის პოლიტიკის შიდაიერი ლიბრის აქ არის. ამ მთაოდინდ მპირიალისტურ შეჯახებაში საქართველოს პოზიციის ნათელი“ და სხვა...

გინდიას გასამართლება

იოლას მორუმხანას, ეთიომ პატარა ქალაქში პატარა თიკი... იყოს... თავი კი არა, გულცი კი დიდა სურვილებით და განცდებით აპირთავებულ...

„შეიძლება ძველად იყო პატარა აზრუკები და იორის ოდენა გრძობიანი. დღეს კი სურათი გამოცელილია. პრიციციული ქალაქშიც ისეთივე შემოქმედებითი მუშაობა სწარმოებს, როგორც დღესაცააში. ვინ მოსთვლის რა და რა საზოგადოებრივ არ აწარმოებენ კულტურულ განმანათლებელ მოღვაწეობას და ყველამ ენაწევა ხალხის, სახელს. ითრუნება შახლონიობობა, ტრადიციურად, ზრმა შემაბამობა, რომელიც წინეთ პრიციცი თიკი ვერ აღწევდა.

ამ კვირიაც თიკეთელი სამხარო კომკავშირის თაოსნობით გაიმართა ვეა-ფეაგელის გიბრის მინდას გასამართლება. ყველა დიდას ყურადღებით შეხდა ამ ამბავს. პირტის პოემს „გველის მემკვიდე“ ხელდას ეხლში ვადილიდა, ისიც კი ეძებდა, ვისაც დიდა ხანია წყვირ არ გადაუფურცლებს. საზოგადოება დიდადი მიიზიდა. მე-

სათეივე იმელები ოღძრა კორდანიას და მის „მოთავრობას“ მამინაც, როცა საბჭოთა კავშირის და საფრანგეთს შორის დიდად მძიური ურთიერთობის შეწყვეტის შესახებ მორიგი აუზ-ზაური ასტესეს...

მაგრამ მალე პოლიტიკურ პოზიციონტზე მოიწმინდა. როგორც ინგლისის, ისე აფრანგეთის იმპერიალისტებს ს სავი-ბუტი უძლური გამოავდა. მათ ვერ შექმნეს ერთი მთლიანი ფრინველ საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ. სასირცხი მარცხით დამთავრდა მათი განგაზი.

და დღეს ისინი იძულებული შევიდნენ საბჭოთა კავშირთან დიდად მუშაობა და საქმიანი ოპოზიციის დადენაზე იზრუნონ და მათ მიერ ჩატეხილი ხიდა თავისი ხელით აღადგინონ მოსკოვის კავშირის დასაცო...

სწორით ამ დღეებში ბრიანმა, საბჭოთა აფშირია შეურიგებელმა მტერმა, აშ. ლიტვინოვს განუცხადა:

„გაუგებობა, რომელსაც ადელია ჰქონდა საფრანგეთსა და საბჭოთა კავშირს შორის რაცოცხის რეკონტრას ირველიც, გათავებულათ უნდა ჩაიფილოს და ამიერიდან საფრანგეთსა და საბჭოთა კავშირს შორის დამოკიდებულების შეწყვეტის შესახებ ლაპარაკი კი არ შეიძლება“.

ასე და ამრიგით, დამირცხე შეივარდებული ინტერვენციის იდეა, გაიმარჯვა დიდად მძიური და საქმიანი დამოკიდებულების აღდგენის იდეამ.

და ამას საუკუნით დასამზავა კორდანიასა და მისი იმპერიალისტის იმელები.

და დღეს შეივარდებული ინტერვენციის მაგივრად მათ ახალი სიტყვა გამოეფინათ: წერეთელი თავის საკონსტრუქციო ლექციებში სტოკჰოლმელ ამხანაგებს ახალ ანგებულს უყალიბებს:

„მორალური სოციალისტური ინტერვენცია“.

ჩვენ ყოფილ ამხანაგებს ზღაპრულ ანთუსაგებით ორ პირი აქვს:

ერთით ევირობს პროლეტარიატს ელდარაკებინა, მეორით—იმპერიალისტებს.

პროლეტარიატს: „მორალურ სოციალისტურ ინტერვენციას“ იხოვენ საბჭოთა კავშირისთვის, იმპერიალიტებს—შეივარდებული ინტერვენციის.

ვისთან რა უჯრებით და სადაც რა გაუეთა, ისე მოქმედებენ.

ერთი მათი ე აშკარაა: მორალურ ნიდავზე ბრძოლის ვადატანა რითების დიდა პროგრესია... მხოლოდ საჭმე იმანია: დიდა ხანს შერჩებენ თუ არა ისინი ამ ახალ ნიდავს.

თუ არ მოკვდით, ამასაც მალე ენახეთ. პროლეტარი.

ტარდუ ახალგაზრდობა. მათან თეატრის ზომშიმ ვაჭრონდა. ვადამზავი ტემპრომენტით ეიციდებენ.

როგორც ვიკით მინდა განუსაზღვრელ ტანჯვამ გაამეტნოა. გველის შექმა სიმბოლო იყო სასოცლისო ტანჯვის ტერითვისა. ტანჯვამ იგი ვაზოლაქმანა.

„ახალი სული ჩაეგება, ახალი ხორცი იქნება“.

მას ესმოდა ყველაფერი, რასაც ბუნება და აღმადენები განიცდიდენ. იგი მათი მგონიანი და მგობარი გახდა. იგი ჰკითხოლობდა არსებობის მტრედის ვერ წყენსა და ამაში პატიება ახალ-ახალ სიბრძნის, მხნობას.

მაგრამ... მაგრამ... ვანა ბუფიას ისეთი, რომელიც ბოლომდის ერთეული აღმოჩინდა თავისი იდეის?... მინდაამაც მალე დამკრავა გრანუქლები, დაცლიერად. მიეშნაწერ, წყურდობან ანგარიშებმა იგი დიომობაზე წაყვანა.

„დიდ მგონას ოჯახსა ვერ გაუფო სულისკვეთება, დაუწყო წყუენი, წაუტყნა დილისტერული მოთიბენილება და მინდაიც... მინდაიც ნელ-ნელა სიმობდა თავის

იღალებს. აჰყე იმათ ფეხისში, ვინც „ცხოვრების მაგალითად ბრკეუბას უსახება“.

მინდია იმისთვის დაიღუპა, რომ მან მიონდომა ბუნების შესაიღებლად ყოველივე და მეშინური ოჯახის შექერლანური მოთხოვნებისთვისაც ანგარიში გეყწია. მას ცალი თვალი იღებოდა მწერეკვამბისკენ მიეკერი, ხოლო მეორე პრბის ნაფეში ამოთირთულ ოჯახს არ ამოგრებდა.

ცხადია, ასეთი ორმაგობა კატისტროფით გამოივებოდა. მან ერთი დაჰკარგა და ეგრე ოჯახის აზგოა. გაზრდევების ლელო შესებუნება ადამიანს შთოიანს, დაეჭტემაკეცელს, თავის თავის და იღის მარად ერთგულს, ამასი სდებდენ ბრალს მინდიის ბრალმდებელნი და დამტყულებს უზენელებოდათ მისი დარღვევა.

ბრალდება უფრო გამოივრდა, როცა მინდიის წინაიღებდ სიტყვით გამოივდა. ახალგაზრდა მასწავლებლები ს. კოფენისკია. მას ეს შესამედ უზღებდა საჯაროდ გამოხსლა და შესამეგრეოდ ბრწყინავლდ იმარჯვებს. აუღღტროის მესუბაუ ტაშს იმსახურებს. იგი მდიდარობი, ძლიერი, გამსივლებული— გასათუბებული გრძნობით, ფერად, დაბეწული, მოყვეილი ქართულით, იშვითი დაქითი და მისი წყლოაგენისთვის საკმაო ვანვითარებით.

დაწყებს ხოლმე თუ არა იგი ლაბარაკს—ცაცა ჰგონი პიანინოს კლავიშები გდებდად ვადიქვენ და აუღღტროიაში შემოფრთხილდენნი. განსაკუთრებით ძლიე-

რად შეარზია მისმა მინდიას წინააღმდეგ გამოხსლად, იგი ტრეშლებით შეთირავილულ ხმით თითქოს იკრძალოდა, თითქოს გმობდებოდა, რომ დიდ, გამეცნიერებულ მინდიას, რომლის სახელს ორგულე ჯეროც ისევ ხასხასა ლეგენდების ნაკლები მითითერქვეიან... მაგრამ რა წამსაც კი გაიანგმა მინდია, ორამეზამე დაჰკარგა სიზრუნე, მინდია— დამთბებუნე წასული, ლოქში ჩავლობილი— იგი რისხვად იქცა და უშობო მუნათით მინახა: — მინდილე, უნ გერიჩინვა სრულიად არ გეგმა გველი, სიბრძნის ბრეკე მოუკიდებელ ქვერებს არ დასწეუბოდი, ვარსკვლავთა წიგნის კითხვა არ დაგეწყო, თუ კი აგრე მალე დაჰკარგავდი მაგ ბავალო ნიჭსა. ჩენს, ახალგაზრდიობა, არაფის ვაპატეებთ კომპრომისებზე წასულას, დაქტეცაყებას. ჩენს ვეროვიალებით მიბოლო პიროვებებს მთლიან და ქარიშხლებზე შეყვეივებულს...

რად დავაეწყდა, რომ ბრბოლა დიდ მსხვებრბოს მოითხოვდა... რად შეაერთე გავლემულ მერნების ქროლო იღებოდაცივენ... ჩენს ვერ ვაპატეებთ სულმოკლეობას. ჩენის საყვედროს უნ საძარეშიაც კი არ მოვასვენებს... შენ ცოდელია ანრდილეიან სდულოვიან ურდა ამოერაობით და გამაზრული გულთით, ჩამქალით თვალუბით იწანაბო... იწანწლო და იკეთითნო შენს დაქტრეეხულ იღავლებზე...

სასამართლომ მინდია გაამტყუნა.
დ. თურღოსპირელი.

ფითელ თავშალს გზაჯვარედინზე

ღენად მუშა ქალბის

1906 წელი

(ნაწყვებით მოთხრობილი)

და ეს ლქაა მარშის ქვეშ რომ დაიწერა თავის თავად. შერაეღ ჩემი დღენი იყოს მომადელის მისი სალოცავად, მზე იღვა და იცინოდა, ქუშა სოფელს ქანთობდა. მშ სსსკებში დროშით ჯარის მისტურებად, ბანაობდა.

დგას დროშის ქვეშ ყელ ყარყარა.
ალმასიგით ბრწყინავს თვალი
და არ ვიცი ვინ შეენის:
ქალს დროშა თუ დროშას ქალი.

ერთი, ორი! ერთი, ორი!
ქალი, მაგრაი დაჰკაფე ფეხი.
ხედავ, დგამა ღრუბელი ჯარის.
და საცა კასქდეს მენი.

მოდის ჯარის და ქანაბას მალა დროშა, დაბლა მეკრდი; გაბუნებს და გამოივრებს საბრძოლველად შივი ბედი... აი, ჩემ წინ მუშა ქალბა დროშა იბივდთ ჩაატარა ქარვის კოშკზე ორი მტრდდი გუშაგებთა გადამიმდგარა.

და მსოფლიოს, ძველ მსოფლიოს, იწვევენ ბრბოლა; სკალოს ერთი,

ძველ და ახლს ხდდი ჩატყდა, ადარ არის შემეგოით. ბულზე გული, შუბლზე, შუბლი და სასისლოთ შეილხე შეილი

ან ისინა, ან ჩენს, ანუ... დამარცხება და სიკვდილი...
ბზინავს დროშა, ბრწყინავს ქალი,
ყოფით სასქ, მოაქვს ტანი,
მიღის ვენდი, მიღის რაზმი,
კიდევ ბებერი, კიდევ სხვანი.

ერთი, ორი! ერთი, ორი!
მაგრაი, ქალი ფეხის ველი.
გრძელი გზა კიდევ ჩენს წინ
ეკლიანი, მოლოპული

და ამ განხზე, სისხლიანზე, გავიმარჯვოს, ამხანაგო! ფარად გატან ჩემს სურვილებს, ისტორია არ წავგო.
და ეს ლქაა, მარშის ქვეშ რომ დაიწერა თავისთავად, შენთვის ჩემი ლოცვა იყოს ბარიკადის დასაცავად.

ლიდაინი.

თამრო ვიტრცა საქაცობრიგო იღებებმა, მან და თორღუსა პრიდი სიკოცლდე. მან ვიცი მისცე გიორგია, რომ მასთან ეჩენებოდა მუდამ ბრბოლში... და აი, დაღვა ფიცის განაღდების დრო. თამროც მზად არის თავი შესწიროს ფიცს; მას არაფრის ემზინა. ეს სუსტა, ნაზი არსება, დღეს დევგზობათ ამის გადაცეცულს, მას არ ემზინა ჯალოთების მუჭრის.

— მიეკით ნება გამოუთხოვოს ქმარს, ბრძანა უფროსმა.

— არა ის ჩემი ქმარი არ არის. ის ჩემი სულიერი მეგობარია, რომელსაც დიცი მამეცე მასთან ერთად ვიბრძოლებდი—უკანასკნელ ამოყენესამდე. ვიბრძოლებდი თქვენს წინააღმდეგ—თან ისეთი სიმეცროით შეუტოხა უფოსსა, რომ ის იძულებული გახდა დაეხანა.

— მე ჩემს გამწეეთ გამოუთხოვანი—მომართავ თამროს, ცოტა უფრო შრიდობიანი კლითით უფროსმა და თან გაუღილა. მამამ ამ მზავკრულ ღმირში იმალებოდა ქვენგარბობებით აღნაესე მხეტური მისწრაფება.

თამრო გადაესვია გიორგის, მკვრად ჩაიკრა გულში. ჩამოვარდა სეფითა იღმულებმა, რამაც ჯალოთებიც კი გააშეშა.

— ქმარა, თამრო... გამოერკვა გიორგის—შმივილიბით. შეიღებდა; კიდევ შეცხდთ ერთმანეთს გზა გეგარედინზე; მუდამ ვახსოვდეს ის, როის მსხვებრბოლი მე ვაგებდი.

— მუდამ მესხიმებდა... უთხრა თამრომ და გული ამოუღვდა—წყაბული ჯალოთები.— ლულუ უღებდა თამრო...

— დამშვიდი, თამრო, ეგენი არაფერს შეაშაია. ბორბობება სათავეშია.

— ქმარა, წყაბენათი.— წამოიძახა ცხლა უკვე გულმოსულმა უფროსმა.

თამროს ლაბარაკს ჯალოთებმა ყურადღება არ მიჰკცეს, მათ ვერ წარმოეგინათ, რომ ქალსაც შეეძლო თავი

*) გავრძელება. იხ. „ახალი გზა“ № 46.

სულელებისთვის ბრძოლა. სოციალისტობა მათ მხოლოდ მამაკაცების ხელშია გონიანი. თამროს აღმოჩენა მათ გულთან ახლოს არ მიეკავს. წაიყვანეს ტუსალები. თამრო უსულელოთ დაეცა.

— შეუყვანეთ კანცელარიაში, ჩემს განკარგულებამდე არ გაუშვით, ცემა არაიქნება გაბედოს, ბრძანა უფროსისა.

გინებმა დაკარგული თამრო შეიტანეს „კანცელარიაში“.

უფროსი დამსჯელ რაშმს წინ მიუძღოდა. გაიარეს ორი-სამი ვერსი. თორღო უტყდა შერტანს. რილც გედულაპარაკა ასეულის უფროსს, რომელსაც გულსე აღარ ენტოდა ჯგერ-ფელები, თვითონ კი უტყდა უკანვე შემოაბრალა ტენი.

კანცელარიაში მას პური-მარილით შეეგებენ აზნურთა ერთი ჯგუფი, რომლებმაც წინა დღით ვერ დაესწრეს „სახეობის“ სადილს, რომელიც გაუგონათეს ადგილობრივმა აზნაურებმა სოფლის შეყვარა პაულე ჯგუფშიას მეთუბრითი. ყველა გეპირიანდ შეზარხს შუა.

— აბა, კიდევ ვინ დაჯერია, მიმართა უფროსმა პაულე ჯგუფშიას.

— კიდევ მოგინახეთ, თქვენო მადლკეთილშობილებო, ღიბილი უნახესა პაულეს.

— არა, საჭიროა დაქაჩრება, მე ხომ მარტო თქვენთვის არ მყოლია.

— ხალხი დილას აქვთ აქ არიან თუ შეყრილი, დიხოკენ სიმშობილი, ან უფხრათ წყვილ-წამოვიდნენ ან და თუ რაღა საკმე ვაჭრობაშია და მთელპარაკოტი, მიმართა ცოტა ნაწყენის კლითი პაულეს მამახანლისისა.

— არა უშვას რა, მოიცადონ, უნახესა ღვინისაგან გაბრუნებულმა პაულე შეყრაღმა. ხო, მართლა მამახანლისისა, შერ დიდს სადილი არ გეპირია, მთელ გადკარია ამ ჩასი ჭიჭითი. ადლიგარტული-ის შეყრეულებმა. პაულემ მამახანლისის ღვინით საესე ტუტა მიპოწა. მამახანლისისა ღვინით უნებით გადაკრა. უტყობა და სწყენი იყო, აღბად. სიდილად რომ არ მიიპატრეს მტრემ. ფეხზე წამოშეზეტული შმირა-მეჭურვილი გლეხობა კი ელოდა; რამე ახსულია გამოკრებადმა.

უსხიანი ზამთარი თავისის არ იწოდდა. ზოგაერთ გლეხს წყერ-ულვაშზე ყინებმა ჯიხებებით ჰქონდა ჩამოკიდებული.

— ეჰ, ამისთანა სიციცხლეს სიკვდილი სჯობია, მე და ჩემმა ღებრებმა, ჩილაპარაკი ერთმა გლეხმა გულ-ამოკენსით. რა სიციცხლე ჩერენ სიციცხლემ, რა ფასი აქვს ჩვენ ყოდნას...
— ხუ გეტქარება სიზონა, სიკვდილს ყოველთვის მოესწრები, შერ ის მითხარი ეს ოჯახებურები, ამაღლ ნეტებ არ გეპიზონენ სახლში?

— იმით რა ენაღვლებათ ბიძია, თვითონ არიან ლამაზი თბილ ოთახში, კაი სესეს და კაი ჰემეს, ჩვენ ვიცხოვროთ თორემ.
— მოდიან. მოდიან, წამოიძიხან ერთმა გლეხმა, ყველა წელს გასწორდა.

ღვინისაგან თვალ მოზრანცული დამსჯელი რაშმი უფროსი ძლიეს სდგებოდა ფეხზე; მთვრალ მიიქ მოიკრებდა უნახესკნელი ღონე და მიმართა ყრილობას:
— აბა, მომიციტ ვინ დარბა კიდევ თქვენში, გარეყრადი და ხელშეწობის მოვალეობა. მითხარი, თორემ ყრილას დადებრებეთ, თქვენს სახლკარს ტყვენი ვადა-
გაე; შე ყველაფრის ნება მაქვს; თქვენს წელ გეპირიათ. მთვრალ ამ უშვე ენა დაება მფებს კალათს და დიწყა რააკაც გაგებრება ბურღულეთი. მითარბს მინც აჩრეცდა და იმუქრებოდა. როკა სოულიად ველორ შესესლო მოქრა და პაულე შეყრაღმა ხელი მოკრდა და კანცელარიის ოთახში მოიწყებით შეყვანა. მაშინობარა ოთახში ღოგინზე. ბორაკვდა, აქეთ-იქით ტრიალებდა; უტყდა მსუნავ ძალილით წამოვიარდა.

— სად არის მომიყვანეთ ვიორგი წუთისოფელელის ცოლი, დაადრილაო მან, მაგარმ მას მხოლოდ კედლებზე

ვაშობებულტენ კითხვი არაიქნა იყო, კი, ვინ არის მანღ. მოდიოთ აქ, კიდევ უფრო დადილიაო მან. მამახანლისი და ასეულის თავის შემოვიარდენ.

— რას მიბრძანებთ თქვენო აღმატებულენავე, მიმართა უფროსის ასეულის თავის.

— სად არის მომიყვანეთ ვიორგი წუთისოფელელის ცოლი, მინდა დავციხოსო.

— ის სახლში წავიდა.

— როგორ თუ წავიდა, მე ხომ გითხარიო ჩემს განკარგულებამდე არ გაეცხვით, მოსტყდა და მოსტყდა საწყალ მამახანლისს მითარბს, სამხი ხელები არ დაედლო მამახანლისი, ეს ენებართლა კაცი დღვა ტებრებით და უყურებდა თუ როგორ ჩამოსდიოდა ნაცემ ტყვიობდა ხსისლო.

— გასული ესედავე აქ გააჩნეთ ვიორგის ცოლი.
— ის ვიორგის ცოლი არ არის, ნელის ხმით ჩილაპარაკა საწყალს მამახანლისს.

— ეიც უნდა იყოს სულ ერთია, ამ წუთში აქ მოგვარებოთ ის ქალი, რომელიც გულმდ დედაპატრითი. მამახანლისმა მოკურბობა თამროს ბინსაყენ. ხალხი სუკე დაიწვალა. პაულე ჯგუფშიემ წინდადებმა მისცა, მიუცით მისთვის ყველა სოციალისტის, თვითონ გასცა რამოდენიმე გაეკარგულმა ამის შესახებ.

იასაულები დაუცულებდენ.

საღობი ხანი იყო. დაბინდებულ ცაზე ვარსკვლავები მორტხვად ზეტტავდენ. მთელ სოფელს შიშის თეხვარი დაეცა. შებინდებოდა თუ არა, ვართ ვეღარ ნუდადენ გამოსვლას. გაქრა ძველებური ტრამპული. სიცილი, სიზღერა, ყველავე მუხებარება და სხვადა ვაბეფდა, მხოლოდ შშიერი ძაღლების უტალო ყვეა და დღელიო არღუტედა სოფლად ღამის მუტდრობისა. იასაულები და ჩაფრები ღამითაც არ იზოგავდენ თავს. იხრნი ასრულებდენ უფროსის ბრძანებას. ეტებდეს ყველავე „სოციალისტებს“.

ჩვენ ყველა დაწყოლილები ვიცავით; მხოლოდ მამახანს არ ეძინა. აქვთ - იქით მიდილია, თან კენსება და ოხრავდა, უტყდა ჩემსა „ფეგურა“ ვადაცა შეტედა შარაზე, მამა ჩემს და ციციცხლა, ანათის ხაწული, თავი მოიშინარა, მაგრამ ამ დროს მომისმა ძაბილი:

— მეტილები შინ ხარ, მეტილები, ცოტა ნებით ვაითიხებედ აქვთ, მომისმა ვაიოდან მხა.

მიშისკან აკან კალმებულმა მამა ჩემმა მოისხა ჩიხა და გამოეხებოლა. ბებია ჩემმა პირველარის წერბას მოუხმარა.

— ტანმა მოგარნა ჩემმა გლობა ამავე იქნება ჩილაპარაკა თაიხისებდა ბებია ჩემმა.

ბებია ასეთ მომხებებელი იწვითად ცდებოდა. მის მახვილ კეცა - ვინმისა მებ რიგად არაფერი გამოვიპარკობოდა.

აკან კალმებული მამა ჩემი მიაღვა ობბეს. ჩვენს სიცილის იასაული ვარსკენან და ორი ჩაფარი ურეგედენ მამა ჩემს:

— გვითხარიო სად წარს შენი შვილი, ბრძანება, ხელ უსაოფლო უნდა წარუღვდინოთ, თორემ იცოდე კუთილი არ მოეღოს შენს ოჯახს. ხომ ხედავ რა უქნეს საწყალ ვიორგის მამას.

— არ ეცი ხმა არის, ორი ღამეა რაც სახლში არ მოსულა, ან რა დაამადა იმ იხრებმა, ახალი თათრის მამა გაეგება მას ჯერ. არწულებდა მამა ჩემს დაფარ-იასა უსლებს.

— კარგი სადაც იქნება მოგებინი და მოვიყვას ხეგალო, შევიარდა მამა ჩემი.

სინიცი დაკმაყოფილებდენ ასეთი პასუხით; იცოდებ რომ მამა ჩემს ტუტევის თქმა არ უყვარდა, სიცილია მამა ჩემს ადამიანის ფერი აღარ ჰქონდა, ძალზე შემინებული დაბრუნდა შინ.

— გლობა ანაგი ხომ არაფერი ვაგვიარაო, შესახება ბუბია.

— ჯანდაბა ამ ოხვარი ბიჭის თავს, ცეცე რომ იყვა შეცამტეე გოჭოვით, ვიომდ ბეგრი რამე ვაგებოდა.

— ღმერთი მომკალი, შემოიკრა თავში ბებია ჩემმა

ხელი. ხელს დილაზე მღვდელთან უნდა გაეცქე. ამ შეჩვეულად წერილი რომ მიწერა ჩვენ მღვდელს ხელ-მწიფზე არ მიხსენიოთ, აღზად ის თუ გაივს. შე თავი გამოძინაზე.

გერ კიდევ კარგ ვათენებულ არ იყო, რომ ბებია ჩემი გაეშურა „მამა“ მიხეილთან.

— შენი ჰორიმე ნუ დაძღუება იმ ჰორიტა და მეჩვეულებოა წერილი, რომ მიწერა ხელმწიფე ზრ მოხსენიოთ, არ გამოშურა ციხიერი ან გახალისო. ემუდარებოდა „მამა“ მიხეილს ბებია ჩემი.

ბებია მომადლორებულთა ჰყავდა ხუცესნი, ვინიადარ ის მეტად მღვდის შოხავი და მოყვარული ადამიანი იყო ყველგან მზათ — კვირას ეკლესიაში დადიოდა. ორ-სამ მთხვეულ ნაკლებს არასოდეს არ აძლევდა მღვდელს თავისი გარდაცვლებულ ქმრის, ბაბუა ჩემის, სულის მოსახსენებლად.

— ოა ექნა, მამა და შეილო, ხომ იცი შენი ოჯახის დიდი ხათრის მაცქს, მგერამ ოა ექნა მითიანი, თუ შეიუ-

ხეს, ძალია დამატანეს უნდა ესთქვა მეტი რა საშველოა. მის მავიერა სხვას ხომ არ გავცემ.

— შენი კორიმე მამო, დამეხმარე, როგორმე გადა-შორინე ის იხიერი ბიჭი, ხომ იცი სამღვთო წერილის ს. ტყევი. „არა მსურს ცოდვითა სიკვდილი, არამედ სოკოტელ და სინანული“. ვინ იცის იქნებ ისიც კაცო დარჩის კი ოთოს.

— დარწმუნებულა იყავი, ჩემო სულიერი შეილო, რომ შენ შეილის — შეილს მე არ გვივებებ, რაც შეი-ლებოა დავეხმარები.

დაიძველებულა ბებია ჩემმა მღვდელს ხელზე მადი-ნად ავიცა და თან ხუთმინეთიანი უჩითა ხელში. იმხასე მადლობის ნიშნად გადასახა პარჯავი, დალოცე და გა-შობისტუმარი.

„მამა“ მიხეილი არ იყო სულ ურიგო კაცი; სემინა-საც ეტლავებოდა (დასასრული იქნება).

ივლილ სოც. დემოკრ. მრეშვიკების განცხადება

(გზრნი)

დიღხანს ვიბრძობით ჩვენ სოც-დემ. პარტიის დრო-ვის ქვეშ თვითმპყობლობის წინააღმდეგ. ომად გეწმად, რომ ჩვენი ბრძოლის მიზანი იყო მუშათა კლასის განთავისუფლება. 1917 წ. თებერვლის რევოლუცი-ისთვის საქ. სოც-დემ. მას უადრესი პარტიოტი იყო ინტერნაციონალური დროშისა და დანებლებული მოწი-ნადამდევე სოციალ — ნაციონალისტური გუგუფებისა, არც ერთ ჩვენთავანს არ შეეძლო მაშინ წარმოედგნა, რომ საქართველოს სოც-დემ. პარტია ოდესმე გათი-შებოდა რუსეთის მთლიან — რევოლუციონერ ფრონტს და წაივადოდა ნაციონალ — რევოლუციონერს გზით. მაგრამ ყოფილ ბელადების წყალობით ეს წარმოედგენილი რომ რეალურ სინამდვილედ იქცა. საქ. სოც-დემ. თანდათან დასცილდა რევოლუციისა და სოციალიზმის გზას. პარტიის პოლიტიკის ხელმძღვანელებით საქართველოს ს-დემოკრატია დაადგა კონტრ — რევოლუციის გზას და ეცრაობის იმპერიალისტური სახელმწიფოების ზეგავ-ლენით შეურავებელი ბრძოლა გამოუტანდა რუსეთის რევოლუციისა და მის ბელადს—კომუნისტურ პარ-ტიას.

1921 წ. მომხდარა საქართველოს გასაკეობამ წა-შალა ის ვაგუებობა. სოც-დემ. პარტიის ლიდრებმა წერიტოვა საშუალება ქართველი მუშების და გლეხების პოლიტიკური ხელმძღვანელობის და საქართველო კვლე მოეცა რუსეთის რევოლუციის ობიექტად.

საქართველოს გასაკეობის შემდეგ შეიქმნა შესას-ლებლობა, ს. ს-დ. პარტიის წევრების რევოლუციის დროშის ქვეშ ხელ-ახლა გადასვლისა, მაგრამ არც ისე ადვილს აღიზნდა ძველი პოლიტიკური მემკვიდრეობის-თვის თავის დაწვევა. საქირთა შეიანს ავანტიურა და აწილი მემკვიდრეობის თვადან მოსაწირებ-ლად. ჩვენმა აწილმა ბელადებმა ერთხელ კიდევ ჩაი-თიეს ს-დ. პარტია ამ საშინელ ავანტიურაში. მაგრამ იგივე ავანტიურა შეიქმნა ჩვენი სამუდამო გამოთხი-ნების იმპულსად, ამ ავანტიურამ ყველა ჩვენგანი სა-მუდამით დაარწმუნა იმში, რომ ქართველი ინტერაციის ბელადები არიან პოლიტიკური თავმოყვარეობის სენით შეწყარბობილი, შეურაცყოფითად აღმანიები, რომლებ-საც დატარებულ იქვს არა თუ სოციალისტური გზის, არა-მედ საბო პოლიტიკური ასრინებება და ყველა პროცაკ-ციის ქართველი ხალხის წინააღმდეგ. დღეს ყველა და-რწმუნებულია, რომ ისინი მუშობდნენ იმპერიალისტების კარნახით. მუშობდნენ რეპტიკის სასარგებლოთ. რომლა; გამაგრებდა მოსწავებს საქართველოს იმპერიალისტე-ბის ცოლინად გადაქცევს და ქართველი ხალხის ნაცი-ონალური და სოციალური მოწინაის ქვეშ დაყენებას.

ამასთანავე ჩვენ არ შეგვიძლია არ აღვიაროთ, ის მიღწევები კულტურულ — ეკონომიურ ფრონტზე, რომე-ლიც აქვს საბჭოთა ხელისუფლების არ შეგვიძლია უთრო ვთქვათ იმაზე, თუ რომდენათ უყვეფისა დღეს ქართვე-ლი მუშების და გლეხების მდგომარეობა, როგორც კლასის და როგორც ერის არ შეგვიძლია. რომ არ აღინიშ-ნოთ ჩვენი ერთგუნული წინსვლა, სოციალური მიღწევები, არ აღენიშნათ საბჭოთა ხელისუფლების ქვეშარბილა ინტერნაციონალური და სოციალისტური ნაციონალურ-ი პოლიტიკა, რამაც შექმნა შესაძლებლობა ამიერ-კავკასიის ერთა შობის შეშლიბიანობის და კეთილ-მეზობლული ურთიერთობის ამ ეროვნული ორგანიზ-მების კულტურული ეკონომიური გაშავრება.

რედანც ჩვენ ვხედავთ ყოველივე ამას და იმავე დროს ვხედავთ, რომ ქართველი ინტერაციის ბელადებო კიდევ არ იღებენ ხელს თავის პროცაკციულ მუშაობა-ზე, საქირთა მოგაგნია საქვეყნოდ, ხმა-მალა ეწირათ მათ:—ხელი აიღეთ ავანტიურაზე, ნუ ვაჭრობთ თათრე-ლი ხალხის სისხლით! თქვენ ნუ ვაგნებთ ჩვენი იმედი, იცოდით, რომ ჩვენი სამუდამო ეწვევლით თქვენს ავან-ტიურისტულ მოღვაწეობას და იართლთ ხელში უკა-ნსკენელ სისხლის წვეთებდ დავაცილო საბჭოთა საქარ-თველოს, როგორც თქვენნი, ისე ყოველივე მტრის თაე-დასმისაყან.

გაუმხარჯოს ოქტომბრის რევოლუციას! გაუმხარჯოს საბჭოთა საქართველოს! ხელს აწვირნ:

ლომბეძე სამუელ, ლლონტი ისიგორი, ურუშაძე გი-მამულიაშვილი იქვენტი, ხომბერიკო ლლომბეძე გი-ნესტორ, რუსიგორია ივანე; რუსიგორია ივანე, ხანთო, ლოლანო, ქარციკაძე თაყა, რომიშვილი საშო, მგელაძე არსენ, პარჩილაძე თოდრო, მუჯანაძე გიორგი, მერკულაძე მონღერი, მელქიძე სევერიან, ლორია ერე-შია, მელქიძე მალა, მელიქიძე სილოვანე, მელიქიძე ბენიადი, სალუქიძე ქრისტაფორე, კვაქანიტიაძე სოლო-მონ, მუქაბიაშვილი სტეფანე, სადრეძე ვისოლი, სადრა-ძე გრიგოლ, მუჯირი ნოე, სალუქიძე მესტორ, ჩხიბიძე ირაკლი, გოგუა ანდრო.

კოშია საშონ, ქარციკაძე ლადიკო, ქარციკაძე დო-მენტი, ქარციკაძე გიორგი, ჩხარტიშვილი არსენ, ხელაძე გიორგი, ვაგაა ალექსი, გოგუაძე კირილე, ვასაძე ნანიკო, გოგუაძე გრიგოლ.

პატარავა კოჩია, ქმლოძე სერაპიონ, ლლონტი კა-ლენიკე, ლლონტი ივანე, ლლონტი ივანე, თავართიკო-ლი ანტონ, ქალიშვილი ივანე, ლლონტი რაუდენ, ქალი-შვილი ივანე; ლლონტი გრიგოლ.

ლოლანტი აბდრო, ლლონტი იასონ, ბერქენიშვილი

დომენტი, ჩხიკვაძე მელიქონ, მგერელიშვილი მისიელ, ჩხიკვაძე ალექსანდრე, ბერძენიშვილი ილარი, მგერელიშვილი დიდა, მგერელიშვილი შესარიონ, მგერელიშვილი სასონ.

ბერძენიშვილი ლუკა, ბერძენი ვალერიან, ჩანტლაძე გიორგი, ცინცაძე მელიქონ, მამალაძე მუხომეს, ასიძე ადრი, გიორგაძე შერაბასდი, მამალაძე ერეკლე, რამიშვილი არტემ, რამიშვილი ერმილ.

ციცაძე ვლადიკო, გოგიაშვი კალენჯიკე, აცხელიძე ბარნაბე, ბერძენიშვილი ნიკოლოზ, მგერელიშვილი ილიაკო, ჩხიკვაძე ჭრისტეფორე, სისარულიძე ზაქარო, მუდგულიძე პეტრე, მგერელიშვილი სიციფორე, ცინცაძე მუხომეს.

ტულუში ბენიამე, თევზაძე ბიქტორ, ნიკოლაიშვილი არსენ, ნიკოლაიშვილი ბიქტორ, ნიკოლაიშვილი პლატონ, ნიკოლაიშვილი ივანე, ტოტლუმი ნესტორ, თევზაძე ივანე, აფხაზავა არჩილ, მოსწრავფიშვილი პეტრე, ვაჩიშვილი დიმიტრი, აფხაზავა მიხაკო, აფხაზავა ესე, მადიაშვილი ვენცინი, რუსეთშილი შოლოკო, რუსეთშილი ჭიჭიკო, აფხაზავა ლადი, აფხაზავა ნიკო, ჩხატორშილი ლადიმე, აფხაზავა ჭრინია, ვულტრე კარბო შარაბიძე დომენტი, სისარულიძე არსენ, კალანდაძე ვასილ, კეკელიძე მელიქონ, კალანდაძე ილარი, მამალაძე პეტრე, თედორაძე სილვესტე, ვაჩიშვილი ილარიკე, კალანდაძე სიმონ, კალანდაძე ალექსი, კეკელიძე ირაკლი, კეკელიძე კალენჯიკე, კეკელიძე არქიპო, კალანდაძე თობე, კეკელიძე ისიდორე, სისარულიძე ლადიკო, სისარულიძე გიორგი, სისარულიძე ფილიპე, სისარულიძე მირონ.

გურგენიძე მისიელ, სისარულიძე სარიონ, კალანდაძე სასონ, კეკელიძე გრიგოლ, თედორაძე ტრასია, გურგენიძე მარიამ, მამალაძე არსენ, მენაბდე ილარიკე, გირკულიძე ქეშავილი, კონტრინი მისაკო.

ჩხელიშვილი ლუკა, შუჯერი ავაკი, არბეღიძე სასონი, ვაბაკურიძა კოსტანტინე, ფასქიშვილი ალექსი, ჭეგობიძე სილვესტე, კობალავა კალენჯიკე, გირკულიძე გიორგი, არბეღიძე იოსებ, გოგორიშვილი იოსებ, კობალავა პანტელიმონ, გოგორიშვილი ივანე, ლლონტი ილარიონ, ახალედიანი ილიკო, არბეღიძე ივანე, ჩხელიშვილი გიგო, ლლონტი გერმანიძე, ვულტრე ნესტორ, ტრამაძე ფარნაოზ, შაიირიშვილი რაჟიონ.

ტრამაძე ვაჟბუღია, შაიირიშვილი ფინსიმე, ბერიჩი, ბერიშვილი შერიკი, ბერიშვილი ილარიონ, ბერიშვილი ფარნა, ტრამაძე მალე, ტრამაძე ხილამპრე, ტრამაძე მიხელ, ბერიშვილი ლუკა.

სულაქელიძე ანისიმე, ტრამაძე აპოსტოლ, ტრამაძე ლევანტი, ტრამაძე კადიმონ, ტრამაძე ჰახუნ, ტრამაძე ივანე, შაიირიშვილი ისაკი, სულაქელიძე ივანე, ბერიშვილი აგაქსტრე, შაიირიშვილი ვასილ.

ბარშვილი ნუკ, ტრამაძე შერამინდი, ტრამაძე ანდრო, ტრამაძე სარიონ, გუგუა ალფონსი, კობრიაკაძე გიორგი, სანიკაძე ნიკოლოზ, სანიკაძე ალექსი, ბარამიძე ისიდორე, მიზნიეშვილი კირილი.

ბარამიძე რაფიელ, ბარამიძე სოკრატე, მიზნიეშვილი იესე, სანიკაძე ბეგლარ, სანიკაძე კლია, ლომინიშვილი სიმონ, კიკვაძე დავით, სანიკაძე სტეგრან, ეზბიეშვილი სოლომონ, ბაბილონი რადელ.

თავაძე ისიდორე, ჭამბურაძე ისახნ, ჭამბურაძე არსენ, გორგოლაძე კირილ, ნიკოლაიშვილი ალექსი, წყურუნავა ლევანტეფიანაძე ვიქტორ, ჯაყელი დავით, მუჟენაშვილი ბაბილინა, მუჟენაშვილი ტრეკო.

კეკელიძე ივანე, სანაშვილი ივანე, ჩხაიძე სოლომონ, ჩხაიძე ერმილ, ზომერეკი ივანე, ზუზუნიაშვილი ლადიმე, სარიშვილი შესარიონ, სარიშვილი პროკოფი, დლოიძე არსენ, დლოიძე ალექსანდრე, ჩხაიძე თედორაძე-ბარჩხაძე ხაბიტონ, შუქრიშვილი ილარიონ, ტულუში ლადიმე, ურატაძე აფრასიმო, ხომერეკი სიდონია, ქლიფთარი დიმიტრე, ინწკრიელი პოლიკარპე, კბილინიშვილი ვლადიმერ, ხინთიბიძე ალექსი.

ხინთიბიძე ივანო, მუხამაშური ლადიკო, ვახუტაძე

შვილი სიმონ, მუხამაშური ართნ, კბილიანშვილი მელქიონ, გუგუაძე ივანე, მუხამაშური ბათლომ, ხარატი თეოდოლე, პატიევიშვილი ალექსანდრე, კბილიანშვილი პავლე.

ხინთიბიძე ირაკლი, მუხამაშური მელენტი, მასხულია ყარამბე, სალუქვაძე გიორგი, მუხამაშური ლავროტრე, მუხამაშური იოსებ, გუგუაძე თამარა, ვახუტაძე-შვილი სანდრო, ვახუტაძე მიხელ, სალუქვაძე ისაკი.

გუგუაძე ბეგლარ, სალუქვაძე დოსტე, ანდლუაძე დავით, ანდლუაძე იაკინტე, გოგელია ნიკე, მუხამაშური მელიქონ, ანდლუაძე ნესტორ, მამსინია დიმიტრე, ჩხატორშილი ნიკოლო, მუცხლავა ლახარე.

გარაყანაძე მათე, ანაშაძე ნიკე, მამაბაძე მიხაკო, ვახაძე პავლე, მამაკაიშვილი დავით, ანაშაძე მოსე, ბურქულიძე ერმილ, სურგულაძე კოწია, ბურქულიძე სასონ, დუმბაძე იოსებ.

ბურქულიძე მელიქონ, ანაშაძე ვლადიმერ, ბურქულიძე მოსე, ბურქულიძე მიხაკო, სარიშვილი დავით, ლლონტი ისაკი, ლლონტი ჭრისტეფორე, ჩხატორშილი დავით, შარვალიძე დავით, ლლონტი ბაილომე.

მიქაბერიძე მათე, დონდოლაძე სასონ, მუხამაშური ვასო, ურუშაძე ვასო, ურუშაძე ბათლომე, ლლონტი სიმონ, ლლონტი ერმილ, ტულუში მოსე, მუჟენაძე ლუბა, ბურკიაძე ისიდორე.

სალუქვაძე ლავროტრე, ცეცხლაძე მიხაკო, ქელიძე ლადიმე, ლომჯარია მიხაკო, სალუქვაძე დიმიტრე, ლომჯარია დავით, ლომჯარია ჭრისტეფორე, ქელიძე ლომჯარინტი, რაჟანაძე კოწია, ურუშაძე ივანო.

სურგულაძე გიორგი, ჯავახიძე არსენ, გობრონიძე ნესტორ, ნენჭაძე პაპე, გოგორიშვილი ივანე, რუსიშვილ ბარნაბე, გობრონიძე მელქისედეკ, გობრონიძე ლადიკო, გობრონიძე ერმილ, გობრონიძე ილიაკო.

რუსიეშვილი გენდრიკე, ცეცხლაძე შაჟა, გოგორიშვილი ბებერე, გობრონიძე სიმონ, ჯავახიძე გიორგი, დობორჯგინიძე დიმიტრე, ცეცხლაძე ბენარიონ, გობრონიძე იორაბენ, გოგორიშვილი გიორგი, რუსიეშვილი ლუკა.

ჭამბურაძე გერასიმე, სალუქვაძე ვასო, თაყაიშვილი მოსე, ვახაძე ვარლამ, ჩხატორიშვილი გიგო, თაყაიშვილი ანდრო, სალუქვაძე რაჟან, სალუქვაძე ბიქტორ, სალუქვაძე სანდრო, თაყაიშვილი ზალო.

სალუქვაძე ბენიამე, სალუქვაძე ვალოდ, შავიშვილი ავაკი, სალუქვაძე კლემენტე, გოგორიშვილი ნუკარიონ, გარდელიძე ბებერე, ჭამბურაძე მიხაკო, ჭამბურაძე ილარიონ, სურგულაძე ისაკი, ჯავახიძე თეოდორე.

გოგორიშვილი არტემ, გარდელიძე ნესტორ, გორდილაძე ირაკლი, გარდელიძე ვალამ, ჭამბურაძე ისტე, სურგულაძე გორდელიძე იორაბენ, ცეცხლაძე იესე, სურგულაძე გორდელიძე იორაბენ, ცეცხლაძე იესე, სურგულაძე ურუშაძე იესინი, ურუშაძე ავაკი, ურუშაძე ილიაკო, ურუშაძე სიმონ, შავიშვილი კოწია, ვაჟაშაძე იაკინტე, ურუშაძე მოსე.

ჩხაიძე დიმიტრე, ურუშაძე სერგო, ბურქულიძე თეოდორე, ბურქულიძე დიმიტრე, ურუშაძე სერგო, ურუშაძე ვარლამ, ურუშაძე ვასო, ურუშაძე შესარიონ, გორდელიძე ალექსი, თომე ანტონ.

გორდელიძე დავით, თომე ვალოდ, ურუშაძე ბენიამე, კონტრინი მარკო, თომე ივტრინი, ლომჯარია კალენჯიკე, ლომჯარია ვიქტორ, გორდელიძე იოსებ, ბოლქვაძე ლევან, ლომჯარია ილარიონ.

შავიშვილი ნიკო, გორდელიძე ალექსი, გორდელიძე ვასო, შავიშვილი ნიკო, სურგულაძე დომენტი, ლომჯარია დავით, ლომჯარია-მიხაკო, შავიშვილი ისახნ, სურგულაძე იაკინტე, სურგულაძე ალექსანდრე.

მუჟენაძე მიხელ, ბოლქვაძე ივანე, მუჟენაძე მელიქონ, შავიშვილი პროდომე, ლომჯარია სერაფიმონ, ანთიმე მუჟენაძე, ლომჯარია რეზინოზი, სურგულაძე ლადიკო, ლომჯარია პავლე, ლომჯარია მონასე.

ლომჯარია მირიან, სურგულაძე შაჟა, მუჟენაძე

კრივილ, სურგულაძე დიმიტე, მაინიაშვილი თედორე, ჩვენგელი ილარიონ, ზოიძე ნიკე, ხავეთია ხაბიტონ, ხოიძე მისე, რამიშვილი გიგორი.

საჯაია სილიბისტიკო, კვიციელია მელიტონ, ხავთია გიგმა, ქავთარაძე ყარაბა, რამიშვილი ნიკიფორე, ქავთარაძე ბენედი, რამიშვილი გერასიმე, ქავთარაძე ალექსი, ურუშაძე ამროსი, შავიშვილი აიან.

ქავთარაძე დათა, ბერაძე ნიკე, ბერაძე არტემ, ქავთარაძე ანტონ, რამიშვილი იოსებ, ქავთარაძე ვეგეი, ხურტულაძე გიორგი, ქავთარაძე ნიკე, ქავთარაძე მათე, ქავთარაძე პავლე.

კვიციელია ილაკრი, ქავთარაძე თამარ, ქავთარაძე ნინე, ხავეთია იასონ, ხინთიბიძე ილიკო, სალუქვაძე ხარატონ, გორდელაძე ბენედი, გორდელაძე ზაქარია, სალუქვაძე თამა, სალუქვაძე იასონ.

სალუქვაძე გრმილე, სალუქვაძე არსენ, სალუქვაძე

ილაკრიონ, სალუქვაძე ილიკო, სალუქვაძე ვალენტე, სალუქვაძე ანდრო, თაყაიშვილი დიმიტრი, სალუქვაძე გავრილ, სალუქვაძე მიხაკო, სალუქვაძე ილაკრი.

სალუქვაძე ნათას, გორდელაძე დიმიტე, ჩხიკვაშვილი ესე, ჩხიკვაშვილის ვლენა, შარაშიძე ლადიკო, ჩხიკვაშვილი ამბროსი, გუგია იოსებ, მარარი უქენი, მარარა მიხაკო, ნამიაშვილი გიორგი.

ჩხიკვაშვილი დათა, კოტრიკაძე ლევანტი, სალარაძე ერასტი, სალუქვაძე ვეგეი, რამიშვილი რადილე, ლონტი კოსტა, მგელაძე ბარნაბ, მამულიანიშვილი ესოკა, ქაჭავარაძე გრიგოლ, მურენაძე თინათინე.

სალუქვაძე გიორგი, ლონტი ამვილოკა, სალუქვაძე ივანე, მგელაძე ხაბიტონ, გვირიტი რუკაძე, მუნაშვილი ალფრედი, ანდრეაძე ლადიკო, მუხამაზია თინა, ნანთიბიძე სამსონ, ანდრეაძე თეოდოსე.

(დახასრული იქნება)

ზ ი გ ლ ი ო გ რ ა ფ ი ა

ს. სეფი. „1917 წლის ჩამოღობი უცნაო ამიერ - კავკასიაში“

(გამომცემლობა „ზაკსია“)

ოქტომბრის რევოლუციისათვის ათი წლის იუმბილესათვის ჩვენში გამოვიდა არა ერთი წიგნი, სადა მოკმეულია ოქტომბრის რევოლუციის გაშუქება სხვადასხვა მხრივ. ამ გამოცემბა რიცხვს ეკუთვნის აგრეთვე აშხ ს. სეფის წიგნი, რომლის სათაური ზეითი მოვიყვანებ. წიგნი იქნება 1917 წლის რევოლუციის ჩვენში და წარმოადგენს დიდ ინტერესს, როგორც მასალების დასავლების, ისე მოვლენათა გაშუქების მხრივ. დოკუმენტები, რომელიც უჭირავს წიგნს 3-მეოხედის, ხოლო მეოხეა აშხ ს. სეფის კომენტარები. წიგნი აქვს მოზრდილი შესავალი (45 გვ.) და შეიცავს 16 თავს სულ 390 გვერდზე.

პირველი თავი -- „თებერვლის რევოლუცია და ხელისუფლების ორგანიზაცია“ შეიცავს 30-მდე ფრიალ საინტერესო საბუთს არქივიდან, ვაჭრებთან და სხვ.

თავი 2. „კავკასიის ჯარის პირველი საოლქო ყრილობა“ შეიცავს 24-მდე საბუთს.

თავი 3. „მუშათა და გლეხთა სამკუობის პირველი საოლქო ყრილობა“ შეიცავს 15 საბუთს.

თავი 4. „ბოლშევიზმი სწვევტ კავშირის ობორონებთან“ — 3 საბუთი.

თავი 5. „იენისის გამოსვლა და ბოლშევიზმის პირველი გამარჯვება“ — შეიცავს 88 საბუთს.

თავი 6. „იელისის ამბები“ — 8 ს.

თავი 7. „ბოლშევიზმის პოზიცია იელისის ამბებიდან ყარნაღოვშიამდე“ — 2 ს.

თავი 8. „კორილოვშიანა“ — 15 ს.

თავი 9. „საყოველთაო ვაჭრებთა ბაქოში“ შეიცავს 27 საბუთს და ცნობას.

თავი 10. „რ. ს. დ. შ. ბ. (ბ) საოლქო ყრილობა“ 1 ს.

თავი 11. „ოქტომბრის ვადატრიალების დღეები ამიერ - კავკასიაში“ — 16 ს.

თავი 12. „ოქტომბრის ვადატრიალება და აღმოსავლეთ ამიერ - კავკასიაში“ — 14 ს.

თავი 13. „ბოქოლა ჯარისათვის“ — 8.

თავი 14. „პირველი შეიარაღებული ურუკება“ — 5.

თავი 15. „კავკასიის ჯარის მეორე ყრილობა“ — 12.

თავი 16. „მუშათა სამკუობის მეორე ყრილობა“ — 12.

ასეთია წიგნის შინაარსი, მისი გამოცემა უშუალოდ, ბაქოში და სასაოველო საქება.

ცეცხობა, აშხ ს. სეფის დიდი ენერჯია და შრომა დახარჯა, რომ ეს ფრიალ სასაბუთისგებელი და მძიმე საქმე გაეკეთებინა. ვეგნს, რა თქმა უნდა არა აქვს წარმოდგენილი, თუ რა ხარჯიღვილი და გამოწყალბევილი არქივის მტკიცებელი მუშაობა და იქიდან ისტორიული მარგალიტების ამოკრეფა, ეს წიგნი მით უფრო საინტერესოა და მნიშვნელოვანი, რომ ჩვენს ახლო და შორეული რევოლუციო

ნური წარსულის შესახებ ვერ - ვერობით ძლიერ ცოტაა გამოცემული, გამოსაცემი და გასაკეთებელი კი ბევრი, ვინაშენ ჩვენში რევოლუციონური მოძრაობა მეტად მძლიერი იყო, რასაც შესაფერისი აღდგენა, განსახიერება და გაშუქება სჭირდება.

წიგნს აქვს, რა თქმა უნდა დეფექტებიც. აქ უპირველეს ყოვლისა არ არის სრულგებით გაშუქებული, ე. წ. აღმასრულებელი კომიტეტის მოღვაწეობა, რომელიც რევოლუციის პირველ დღეებშივე გაჩნდა, არაფერია ნათქვამი ეროვნული სამკუობის მოქმედების შესახებ, ძლიერ მკაოთაოდ არის გაშუქებული პოლიტპარტიათა მოღვაწეობა - მოქმედება და სხვ.

აგრეთვე, როგორც რომის, არ მიუღია უშუალო მონაწილეობა იმ ამბებში, რომლებიც ამიერ - კავკასიაში 1917 წელს დატრიალდა, ეტყობა აგრეთვე არ იცის აგრეთვე ადგილობრივი უნები. ამიტომ ბევრი მეტად საინტერესო მასალი, რომელიც წიგნი უნდა ყოფილიყო იგი მასში არ არის მოთავსებული.

კომენტარებში არის ზოგიერთი არასწორი დებულებანი. მაგალითები:

„სოციალისტ - ფედერალისტთა და ნაციონალ - დემოკრატების პარტიები კარგავენ (1917 წლისათვის) თავის წინანდელ მნიშვნელობას, ხოლო სოციალ - დემოკრატების მნიშვნელობა საერთო ეროვნულ მასშტაბით იზრდება“ (გვ. 11) გამოვლის, რომ 1917 წლის რევოლუციამდე ნაციონალ - დემოკრატები და ფედერალისტები უფრო ძლიერი იყვნენ და უფრო მეტ როლს თამაშობდნენ, ვიდრე 1917 წლის რევოლუციის შემდეგ, ნაშვლად კი რაიმე სერიოზული მნიშვნელობა ფედერალისტებმა და ნაციონალ - დემოკრატებს ჩვენში არასოდეს არა ჰქონიათ.

შემდეგ. ხელისუფლება ნამხტინიდან პირდაპირ სამშობებზე გადავიდა (გვ. 10). ესეც სწორი არ არის, ე. წ. ოხაკობი (ამიერ - კავკასიის სავაჭრო კომიტეტი) წარმოადგენდა დახასოვლებით იტყუარებულ ბელისუფლებას, არ, როგორც იყო პეტროგრადში დროებით მთავრობა. ამიტომ ეტრბოდნენ მას ვაჭართობით ბოლშევიკები. მის წინააღმდეგ ბრძოლა აწარმოებდნენ აგრეთვე ესერ - მენშევიკებიც, ეს ბრძოლა უფრო გვიან დაიწყო და ვაჭარებ ოხაკო მის რეორგანიზაციათა და გაუქმებით. წიგნი არის აგრეთვე სხვა სადლო დაგლეობი.

ლ.

საჩრდადკომო. კოლეგია.